

FINANSMINISTERIET

Budgetoversigt 4

December 2008

FINANSMINISTERIET

Budgetoversigt 4

December 2008

Budgetoversigt 4
December 2008

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Publikationen kan bestilles eller afhentes hos:

Schultz Distribution
Herstedvang 4,
2620 Albertslund
Telefon 43 63 23 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: Schultz@schultz.dk
Hjemmeside: www.schultz.dk

Henvendelse om publikationen
kan i øvrigt ske til:

Finansministeriet
Udgiftspolitisk center
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Omslag: BGRAPHIC
Foto: Scanpix
Tryk: Schultz Grafisk
Oplag: 2.000
Pris: 75 kr. inkl. moms
ISBN: 978-87-7856-895-3

Elektronisk publikation:

Produktion: Schultz
ISBN: 978-87-7856-896-0

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	5
2	Aftalerne om finansloven for 2009	11
2.1	Aftaler om Finansloven for 2009.....	12
2.2	Sundhedsområdet	14
2.3	Puljer til investeringer på borgernære serviceområder i kommunerne.....	15
2.4	Udmøntning af kvalitetspuljen	16
2.5	Udmøntning vedrørende investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi	18
2.6	Aftale om satspuljen for 2009.....	18
2.7	Politi	20
2.8	Forskning.....	21
2.9	Uddannelse.....	23
2.10	Målbretning og reduktion af erhvervsstøtteordninger mv.	24
2.11	Nedbringelse af sygefravær.....	26
2.12	Andre initiativer	26
3.	Statens finanser	29
3.1	Oversigt over statens finanser	30
3.2	Statens udgifter	32
3.3	Statens indtægter	39
3.4	Statens finansieringsbehov og gæld	44
4	Offentlige finanser og finanspolitikken.....	51
4.1	Offentlige finanser	52
4.2	Finanspolitikken aktivitetens virkning	63
4.3	Strukturel budgetsaldo	65
5	English summary.....	69
5.1	General government finances	69
5.2	Fiscal stance.....	73
5.3	Structural budget balance	74
5.4	Central government finances	76
5.5	Central government financing requirement and debt.....	78
Bilag 1	Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2009.....	83
Bilag 2	Offentlige finanser, 2007-2009	89

1. Indledning

Den finansielle uro og de svage internationale vækstforhold påvirker dansk økonomi, men i lyset af fortsat høj beskæftigelse og lav ledighed er kapacitetsudnyttelsen fortsat høj. Ledigheden er som ventet begyndt at stige, men fra et historisk og ekstraordinært lavt niveau, og der er fortsat mangel på kvalificeret arbejdskraft i en række erhverv, der vidner om et fortsat presset arbejdsmarked, jf. *Økonomisk Redegørelse*, december 2008.

Den finansielle uro, de vigende konjunkturer og en faldende oliepris ventes at bidrage til en betydelig reduktion af den offentlige saldo fra 75-80 mia. kr. i årene 2005-2007 til 52¼ mia. kr. i 2008 og omtrent balance i 2009. I 2010 skønnes der et underskud på de offentlige finanser på knap 23 mia. kr. Den kraftige reduktion af saldoen afspejler, at de store overskud de senere år har været af midlertidig karakter afledt af gunstige konjunkturer, høje oliepriser og medvind på de finansielle markeder. Situationen er nu vendt, og da de offentlige finanser er meget følsomme overfor disse forhold, slår det ud i en markant lavere saldo.

Med finansloven for 2009 samt et foreløbigt skøn for de kommunale og regionale budgetter for 2009 skønnes finanseffekten til 0,4 pct. af BNP i 2009. Det er navnlig den offentlige forbrugsvækst og lavere personskatter som led i blandt andet skatteaftalen fra 2007, som bidrager ekspansivt til aktiviteten i 2009. Skønnet for finanseffekten er opjusteret med 0,1 pct. af BNP i 2009 i forhold til vurderingen i august. Dertil kommer, at der med den fortsatte suspension af SP-bidraget ikke vil være et aktivitetsdæmpende bidrag svarende til 0,1 pct. af BNP i 2009 som forudsat i august. Samlet set er der således tale om en opjustering af aktivitetsvirkningen på 0,2 pct. af BNP i 2009 i forhold til skønnet i august.

Aftalerne om finansloven for 2009 afspejler en række nye større initiativer, der medfører yderligere investeringer i forskning og uddannelse samt i øget kvalitet i den offentlige sektor, herunder puljer til kommunale investeringer, en styrkelse af politiindsatsen og sundhedsområdet og en række forbedringer for blandt andre ældre samt udsatte og svage grupper, jf. *kapitel 2*.

Offentlige nøgletal i 2008 og 2009

Med finansloven for 2009 ventes et overskud på statens finanser, dvs. DAU-saldoen, på godt 4½ mia. kr. i 2009, jf. *tabel 1.1 og kapitel 3*. Dermed er det forventede DAU-overskud nedjusteret med 58¾ mia. kr. i forhold til skønnet i *Budgetoversigt 3*, august 2008. Reduktionen er primært afledt af forventede lavere statslige indtægter i lyset af den finansielle uro samt faldende oliepris.

Overskuddet på DAU-saldoen i 2008 skønnes til godt 59 mia. kr. og er dermed nedjusteret med 8¾ mia. kr. i forhold til augustvurderingen.

Tabel 1.1

Offentlige nøgletal for 2008 og 2009

	2008		2009	
	August	December	August	December
DAU-saldo (mia. kr.)	68,0	59,1	63,3	4,6
DAU-saldo (pct. af BNP)	3,8	3,4	3,4	0,3
DAU-saldo ekskl. engangsforhold (mia. kr.)	84,2	77,5	56,8	23,3
DAU-saldo ekskl. engangsforhold (pct. af BNP)	4,7	4,4	3,1	1,3
Statens nettokassesaldo (mia. kr.)	49,9	39,0	55,6	0,2
Offentlig saldo ¹⁾ (mia. kr.)	64,5	52,2	55,8	-0,3
Offentlig saldo ¹⁾ (pct. af BNP)	3,6	3,0	3,0	0,0
Strukturel budgetsaldo ²⁾ (pct. af BNP)	1,6	2,3	1,2	1,1
Realvækst i det offentlige forbrug (pct.)	1,6	1,6	1,1	1,2
Realvækst i de offentlige investeringer (pct.)	2,0	6,4	0,5	1,2
Finanseffekt (pct. af BNP)	0,1	0,2	0,3	0,4

1) Stat, regioner, kommuner og sociale kasser og fonde (A-kasser og Lønmodtagernes Garantifond).

2) Den strukturelle saldo tager højde for konjunkturernes påvirkning af de offentlige finanser samt særlige forhold, der primært er afledt af udviklingen på de finansielle markeder.

Korrigeret for engangsforhold mv. skønnes DAU-saldoen til 77½ mia. kr. i 2008 og godt 23¼ mia. kr. i 2009. Det svarer til 4,4 pct. af BNP i 2008 og 1,3 pct. af BNP i 2009. Korrektionen i retning af større saldo i 2008 og 2009 kan især henføres til, at provenuet fra pensionsafkastskatten skønnes at være lavere end det niveau, der følger af et forudsat normalafkast. I 2008 trækker korrektionen for ekstraordinære store indtægter fra aktiviteterne i Nordsøen i modsat retning. Det bemærkes, at korrektionen for engangsforhold mv. ikke omfatter konjunkturbetingede forhold.

Statens nettokassesaldo, der er relevant i forhold til den umiddelbare statsgældsvirkning, skønnes at udgøre 39 mia. kr. i 2008 og ca. ¼ mia. kr. i 2009. I forhold til augustvurderingen nedjusteres nettokassesaldoen med knap 11 mia. kr. i 2008, hvilket ud over virkningen fra den lavere DAU-saldo kan henføres til et forventet øget omfang af genudlån og lavere skøn for beholdningsbevægelser og periodiseringer. I 2009 nedjusteres nettokassesaldoen med 55½ mia. kr. i 2009 navnlig som følge af den lavere DAU-saldo.

Overskuddet på de samlede offentlige finanser skønnes til 52¼ mia. kr. i 2008 svarende til 3,0 pct. af BNP i 2008, mens der i 2009 skønnes omtrent balance på de offentlige finanser, *jf. også kapitel 4*. Sammenholdt med augustskønnet er de offentlige overskud nedjusteret med 12¼ mia. kr. i 2008 og 56 mia. kr. i 2009. Nedjusteringerne skyldes navnlig lavere indtægter i lyset af udviklingen på de finansielle markeder, de vigende konjukturer og faldende oliepriser, *jf. nedenfor*. Et første og overvejende beregningsteknisk skøn for de offentlige finanser i 2010 viser et underskud på knap 23 mia. kr. svarende til 1,2 pct. af BNP.

Når der tages højde for konjukturerne og andre midlertidige forholds påvirkning af de offentlige finanser, skønnes der strukturelle overskud på 2¼ pct. af BNP i 2008

og ca. 1 pct. af BNP i 2009 og 2010. De beregnede strukturelle overskud i 2009-2010 er inden for mål-intervallet i 2015-planen, der tilsiger strukturelle offentlige overskud mellem $\frac{3}{4}$ og $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP frem mod 2010.

Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes til 1,6 pct. i 2008 og 1,2 pct. i 2009. Dermed er skønnet for realvæksten i 2008 uændret, men er opjusteret med 0,1 pct.-enhed i 2009 i forhold til augustvurderingen navnlig afledt af finanslovsaftalerne. Der skønnes et fald i den offentlige beskæftigelse på 4.500 personer i 2008 og en stigning på 6.500 personer i 2009. Det er på linje med skønnet i august, når der korrigeres for Danmarks Statistiks indregning af strejkerne i foråret 2008 i den offentlige beskæftigelse.

Det seneste kvartalsvise nationalregnskab afspejler et relativt lavt offentligt forbrug i årets første tre kvartaler i forhold til skønnet for hele året 2008. Som det tidligere har været tilfældet, blandt andet i 2006, vurderes opgørelsen af det offentlige forbrug i det kvartalsvise nationalregnskab at være forbundet med betydelig usikkerhed, og andre kilder, herunder de ministerielle rammeredegørelser for 2008 og en status for det forventede kommunale regnskab for 2008, tillægges derfor større vægt i den samlede vurdering af forløbet i det offentlige forbrug i 2008.

Der skønnes en realvækst i de offentlige investeringer på 6,4 pct. i 2008 og 1,2 pct. i 2009. I forhold til augustvurderingen er realvæksten opjusteret med 4,4 pct.-enheder i 2008 og 0,7 pct.-enheder i 2009. Opjusteringerne i 2008 og 2009 er blandt andet afledt af forventede meranlæg i kommunerne.

Målt ved finanseffekten skønnes finanspolitikens aktivitetsvirkning til 0,2 pct. af BNP i 2008 og 0,4 pct. af BNP i 2009 og er dermed opjusteret med 0,1 pct. af BNP i begge år. Det er navnlig den offentlige forbrugsvækst og lavere personskatter som led i skatteaftalen fra 2007 samt den kompenserende statslige skattenedsættelse i lyset af kommuneskatteforøgelsen i 2008, som stimulerer aktiviteten i 2009. Dertil kommer, at der med den videreførte suspension af SP-bidraget i 2009 ikke vil være et aktivitetsdæmpende bidrag på ca. 0,1 pct. af BNP i 2009.

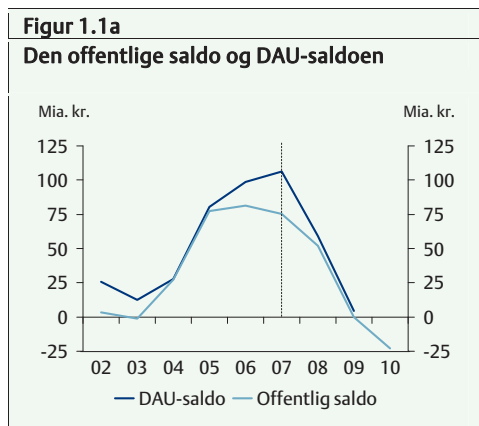
De direkte provenuer, der indgår i beregningen af finanseffekten, skønnes til ca. 16 mia. kr. i 2009 omtrent ligeligt på udgifter og indtægter. Disse provenuer anvendes i sammenligninger af finanspolitikken mellem lande, fordi de nogenlunde svarer til de opgørelser, der foreligger for andre lande. Målt ved de direkte provenuer svarer den finanspolitiske lempelse til knap 1 pct. af BNP i 2009.

Lavere overskud på den offentlige saldo og DAU-saldoen

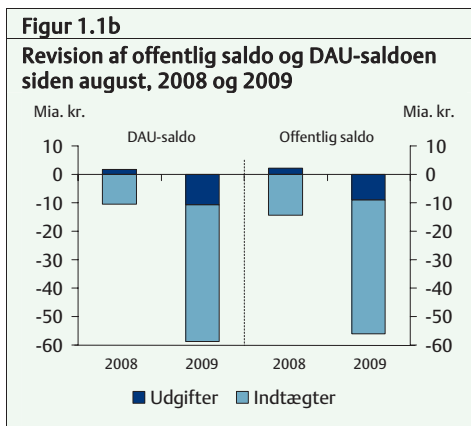
Den offentlige saldo og statens DAU-saldo¹ ventes i 2009 at aftage efter en periode med meget høje overskud, *jf. figur 1.1a*. De store overskud på såvel statens som de samlede offentlige finanser fra 2005 til 2008 skal blandt andet ses i sammenhæng med den gunstige konjunktursituation, medvind på de finansielle markeder samt betydelige merindtægter fra Nordsø-aktiviteterne.

De aftagende overskud følger blandt andet af udviklingen på de finansielle markeder, vigende konjunkturer og faldende oliepriser. Dertil kommer lavere indtægter fra personskatter mv. afledt af skatteaftalen fra 2007 samt øgede offentlige udgifter, herunder blandt andet til offentlig service og indkomstoverførsler.

Et første og overvejende beregningsteknisk skøn for de offentlige finanser i 2010 viser et underskud på knap 23 mia. kr. Underskuddet i 2010 skal dog ses i lyset af en skønnet engangsudbetaling vedrørende negativ pensionsafkastskat på godt 15 mia. kr.

Anm.: Der beregnes på nuværende tidspunkt ikke DAU-saldo for 2010.

Anm.: Negative tal angiver saldoforværringer, mens positive tal viser saldoforbedringer.

Sammenholdt med augustvurderingen nedjusteres både den offentlige saldo og DAU-saldoen i 2008 og særligt i 2009. Nedjusteringerne skal blandt andet ses i sammenhæng med en afmatning af konjunkturerne og en lavere oliepris end lagt til grund i august. Både den offentlige saldo og DAU-saldoen er følsomme over for ændringer i olieprisen og bevægelser på de finansielle markeder, herunder er navnlig provenuet fra pensionsafkastskatten meget følsom over for rente- og aktiekursudviklingen.

¹ Opgørelsen af statens finanser på finanslovsform afviger på en række områder fra opgørelsen af statens og de offentlige finanser på nationalregnskabsform. Forskellene vedrører blandt andet periodiseringen og sektorafgrænsningen samt håndteringen af finansielle poster.

Den offentlige saldo nedjusteres i 2008 med 12¼ mia. kr., mens DAU-saldoen nedjusteres med 8¾ mia. kr. i forhold til skønnet i august. Nedjusteringen af overskuddene skyldes forventede lavere indtægter, *jf. figur 1.1b*, mens ændringer af udgifterne isoleret set bidrager til en opjustering af overskuddene. Nedjusteringen af indtægterne kan navnlig henføres til lavere provenuer fra selskabsskatter blandt andet i lyset af en lavere indtjening i den finansielle sektor samt en nedjustering af Nordsø-indtægterne afledt af et forventet fald i olieprisen på 19 dollar pr. tønde i 2008. Derudover forventes lavere indtægter fra moms og afgifter blandt andet som følge af en nedjustering af privatforbruget, herunder vedrørende køb af biler. I modsat retning trækker øgede indtægter fra personskatter mv. som følge af højere lønindkomster.

I 2009 nedjusteres den offentlige saldo med 56 mia. kr. Det er på linje med Finansministeriets status for den økonomiske situation, som blev offentliggjort i oktober, hvor der forventedes en nedjustering af det offentlige overskud på omkring 50 mia. kr. i 2009 i forhold til august. DAU-saldoen nedjusteres ligeledes med samlet set 58¾ mia. kr. i 2009. Nedjusteringer kan primært henføres til et forventet fald i indtægterne samt en opjustering af renteudgifterne afledt af lavere gældsnedbringelse og øget obligationsudstedelse end lagt til grund i august.

De lavere indtægter i 2009 skyldes primært nedjustering af provenuerne fra selskabsskatter samt Nordsø-indtægter som følge af en nedjustering af skønnet for olieprisen på 68 dollar pr. tønde. Dertil kommer en betydelig nedjustering af provenuet fra pensionsafkastskatten, der navnlig kan henføres til en markant opjustering af beholdningen af negativ pensionsafkastskat, der forventes fremført fra indkomståret 2008. Derudover er også de forventede indtægter fra moms og afgifter reduceret siden august.

For en mere detaljeret gennemgang af ændringerne i den offentlige saldo og DAU-saldoen i forhold til augustvurderingen henvises til kapitel 3 og 4.

2. Aftalerne om finansloven for 2009

Resumé

- Aftalerne om finansloven for 2009 afspejler større initiativer for i alt godt 3,2 mia. kr. i 2009.
- Der er afsat 250 mio. kr. til løsninger på det præhospitale område i udkantsområder med store afstande som led i etableringen af den nye sygehusstruktur. Midlerne udmøntes i forlængelse af et udvalgsarbejde, der forventes at afrapportere i efteråret 2009, og efter drøftelse med aftalpartierne. Endvidere er der afsat en pulje på 100 mio. kr. i 2009, der skal fremme målet om en normal ventetidssituation ved genindførelsen af det udvidede frie sygehusvalg 1. juli 2009.
- Der er afsat to kommunale ansøgningspuljer – en pulje på 200 mio. kr. til investeringer på borgernære serviceområder i vanskeligt stillede kommuner i perioden 2009-2013 og en pulje på 100 mio. kr. til renovering af toiletforholdene i daginstitutioner og folkeskoler i perioden 2009-2010.
- Til en række initiativer udmøntes der i alt yderligere 756 mio. kr. fra kvalitetspuljen i 2009-2011. Heraf afsættes 148 mio. kr. i 2009. Samlet set er der udmøntet knap 9,2 mia. kr. fra kvalitetspuljen i perioden 2008-2011.
- Der udmøntes 200 mio. kr. i 2009 til initiativer, der kan medvirke til at fremme ny teknologi og nye arbejds- og organisationsformer, herunder blandt andet implementering af Fælles Medicinkort, således at alle centrale aktører i sundhedssektoren kan se en korrekt og aktuel oversigt over den medicin, borgeren modtager.
- Aftalen om satspuljen for 2009 indebærer, at der i 2009 udmøntes knap 846 mio. kr. til psykiatri og sundhed for socialt udsatte, udsatte grupper, handicappede, svage grupper på arbejdsmarkedet, integration mv. I perioden 2009-2012 afsættes i alt knap 4,3 mia. kr. til at forbedre vilkårene for svage og udsatte grupper.
- Der er indgået aftale om gennemførelse af politireformen og styrkelse af politiindsatsen. Aftalen indebærer blandt andet en varig udvidelse af politistyrken med 300 betjente samt frigørelse af politibetjente til operativt arbejde. Samlet set styrkes politiet og anklagemyndigheden med 843 mio. kr. i perioden 2008-2012.
- Som opfølgning på globaliseringsaftalen fra 2006 er der udmøntet i alt yderligere 4,2 mia. kr. i 2009-2012 til blandt andet basismidler til universiteterne, fri forskning, strategisk forskning, innovation og vidensspredning samt understøttelse af internationalisering af dansk forskning.
- Partierne bag globaliseringsaftalen har endvidere indgået aftale om udmøntning af uforbrugte midler fra globaliseringspuljen i 2007. Der anvendes 143 mio. kr. i 2009-2013 til nye initiativer, der skal styrke overgangen til ungdomsuddannelserne mv. og medvirke til at understøtte målsætningen om, at flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse.
- Med aftalen om finansloven for 2008 blev det besluttet, at forhøjelse af den supplerende pensionsydelse (ældrechecken) skulle finansieres ved en målretning og reduktion af statens erhvervsstøtteordninger mv. Med finansloven for 2009 er der indgået aftale om målretning og reduktion af konkrete erhvervsstøtteordninger for ca. 450 mio. kr. årligt.

2.1 Aftaler om Finansloven for 2009

Der er indgået i alt syv delaftaler om finansloven for 2009, som er offentliggjort i publikationen *Aftaler om Finansloven for 2009*, november 2008. Med aftalerne iværksættes en række nye større initiativer for samlet set godt 3,2 mia. kr. i 2009, *jf. tabel 2.1*.

Aftalerne om finansloven for 2009 medfører yderligere investeringer i forskning og uddannelse samt øget kvalitet i den offentlige sektor, en styrkelse af politiindsatsen og sundhedsområdet og en række forbedringer for blandt andre ældre samt udsatte og svage grupper.

Der er blandt andet udmøntet knap 1,1 mia. kr. i 2009 fra globaliseringspuljen til forskning og udvikling og knap 850 mio. kr. i 2009 til forbedring af vilkårene for svage og udsatte grupper. Endvidere er der udmøntet ca. 150 mio. kr. fra kvalitetspuljen til forbedringer af kvaliteten i den offentlige service, og der investeres 200 mio. kr. i 2009 i arbejdskraftbesparende teknologi og nye arbejds- og organisationsformer.

Tabel 2.1	
Større initiativer på finansloven for 2009	
Mio. kr., 2009-priser	
Fremme af en normal ventetidssituation på sundhedsområdet	100,0
Investeringer på borgernære serviceområder i kommunerne	90,0
- Investeringer på borgernære serviceområder i vanskeligt stillede kommuner	40,0 ¹⁾
- Renovering af toiletforholdene i kommunale daginstitutioner og folkeskoler	50,0 ²⁾
Udmøntning af kvalitetspuljen	147,7
- Loft for ældres betaling for madservice i plejeboliger og plejehjem o.lign.	62,0
- Pulje til udvikling af bedre ældrepleje	25,0
- Andre kvalitetsreforminitiativer	60,7
Investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi	200,0
- Konkrete projekter i 2009	56,4
- Reserve til Fælles Medicinkort	80,0
- Reserve til nye projekter i 2009 mv.	63,6
Forbedringer for syge, udsatte og svage grupper	1.035,9
- Nedbringelse af sygefravær	115,0
- Forbedringer for udsatte og svage grupper (satspuljen)	845,9
- Pulje til initiativer på blandt andet social- og sundhedsområdet	75,0
Forskning og uddannelse	1.180,5
- Investeringer i forskning og udvikling	1.079,0
- Flere unge skal have en ungdomsuddannelse	69,5
- Andre initiativer til styrkelse af forskning og uddannelse	32,0
Øget tryghed og sikkerhed	211,5
- Aftale om gennemførelse af politireformen og styrkelse af politiindsatsen	171,0
- Skærpet indsats mod uacceptabel adfærd blandt unge mv.	40,5
Andre initiativer	250,8
- Fast og fair udlændingepolitik	43,3
- Styrkelse af dansk kultur	45,0
- Erhvervsområdet, bl.a. en stærk og sammenhængende veterinærindsats	88,2
- Klima, energi og miljø, bl.a. nyt klagesystem på miljø- og naturområdet	32,5
- Øvrige initiativer	41,8
I alt	3.216,4
1)	Der er samlet set afsat 200 mio. kr. til projekter, der gennemføres i perioden 2009-2013, hvoraf 40 mio. kr. skønnes anvendt i 2009.
2)	Der er samlet set afsat en tilskudsramme på 100 mio. kr., der kan udmøntes i perioden 2009-2010, hvor det beregningsteknisk lægges til grund, at 50 mio. kr. vedrører 2009.

2.2 Sundhedsområdet

Finanslovaftalen for 2009 indebærer en række tiltag på sundhedsområdet, som skal medvirke til at sikre et effektivt sundhedsvæsen med behandling på et højt fagligt niveau.

Investeringer i en ny sygehusstruktur

Den 1. februar 2009 udmelder regeringen foreløbige tilsagn til regionerne om udmøntning af de første 15 mia. kr. af kvalitetsfondens i alt 25 mia. kr. til sygehusinvesteringer. Investeringerne skal sikre moderne fysiske rammer inkl. ny teknologi og apparatur på sygehusene, der understøtter samlingen af behandlinger på færre enheder.

Regeringens foreløbige tilsagn sker på grundlag af en indstilling fra et ekspertpanel med danske og internationale eksperter, der den 27. november 2008 har offentliggjort deres vurdering af regionernes sygehusplaner og investeringsprojekter, og efter drøftelse med Danske Regioner. Regionerne skal herefter kvalificere og detaljere de prioriterede projekter som grundlag for et endeligt tilsagn fra regeringen. Der er på finansloven for 2009 afsat 1 mia. kr. som udtryk for kvalitetsfondens bidrag til de første afløb på de nye investeringsprojekter i 2009.

Med finanslovaftalen afsættes endvidere 250 mio. kr. til facilitering af løsninger på det præhospitale område i udkantsområder med store afstande. I takt med samlingen af den specialiserede behandling skal der ske en styrkelse af den præhospitale indsats. Det kan blandt andet være organisering af nære tilbud i form af fx skadesklinik/lægehus i eksisterende lokaler. De 250 mio. kr. prioriteres fra de resterende 10 mia. kr. til sygehuse i kvalitetsfondens. Midlernes udmøntes i forlængelse af et udvalgsarbejde om det præhospitale beredskab, hvorfra der forventes at foreligge af-rapportering i efteråret 2009.

Det er endvidere aftalt, at ekspertpanelet i 2010 vil foretage en indstilling til regeringen om, hvordan de resterende midler til sygehuse fra kvalitetsfondens skal udmøntes.

Der afsættes derudover 100 mio. kr. i 2011 fra kvalitetspuljen til etablering af en lægehelikopterordning for at øge befolkningens tryghed på blandt andet øer og i udkantsområder.

100 mio. kr. til at fremme en normal ventetidssituation på sundhedsområdet

Med finanslovaftalen for 2009 er afsat en pulje på 100 mio. kr. i 2009, der skal fremme målet om en normal ventetidssituation ved genindførelsen af det udvidede frie sygehusvalg pr. 1. juli 2009 på de områder, hvor ventetiderne har været stigende, *jf. tabel 2.2.*

Tabel 2.2					
Pulje til fremme af en normal ventetidssituation					
	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Pulje til fremme af en normal ventelistsituation	100	-	-	-	100
I alt	100	-	-	-	100

2.3 Puljer til investeringer på borgernære serviceområder i kommunerne

Der er afsat to ansøgningspuljer til kommunale investeringer på de borgernære serviceområder:

- Til løft af de fysiske rammer på de borgernære serviceområder er afsat 200 mio. kr. i perioden 2009-2013 til kommuner med vanskelige strukturelle økonomiske forhold.
- Til renovering af toiletforholdene i daginstitutioner og folkeskoler er afsat 100 mio. kr. i 2009-2010 til kommuner, som ikke selv har midler til at prioritere vedligeholdelsen.

Puljerne skal ses i sammenhæng med, at regeringen har afsat 22 mia. kr. fra kvalitetsfonden, som skal medfinansiere kommunale investeringer i perioden 2009-2018. Kommunerne skal via udmøntningen fra kvalitetsfonden løfte investeringsniveauet på de borgernære serviceområder fra niveauet de seneste år på ca. 5 mia. kr. til mindst 6 mia. kr. i 2009 og mindst 7 mia. kr. i årligt i perioden 2010-2013. De to puljer prioriteres inden for rammerne af den del af kvalitetsfonden til kommunerne, der endnu ikke er udmøntet i perioden 2014-2018.

På finansloven for 2009 er puljerne beregningsteknisk indbudgetteret med det samlede beløb i 2009, idet udmøntningsprofilen ikke kendes på nuværende tidspunkt, *jf. tabel 2.3.*

Tabel 2.3					
Ansøgningspuljer til investeringer på borgernære serviceområder i kommunerne					
	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Investeringer i vanskeligt stillede kommuner	200	-	-	-	200
Renovering af toiletforhold i kommunale institutioner	100	-	-	-	100
I alt	300	-	-	-	300

Puljen til investeringer på borgernære serviceområder i vanskeligt stillede kommuner skal fordeles i foråret 2009 for hele perioden 2009-2013 på baggrund af konkrete ansøgninger.

Puljen til renovering af toiletforhold i daginstitutioner og folkeskoler kan søges af kommuner, som kan dokumentere, at de ikke har midler til at prioritere vedligeholdelsen af toiletterne i institutionerne inden for kommunens økonomiske rammer. Der er afsat en ansøgningspulje på i alt 100 mio. kr., der udmøntes i 2009 og 2010.

2.4 Udmøntning af kvalitetspuljen

Med finansloven for 2008 blev der afsat en kvalitetspulje på i alt 10 mia. kr. i perioden 2008-2011 til initiativer for bedre kvalitet i den offentlige service. Opgjort i 2009-priser udgør kvalitetspuljen 10,4 mia. kr., *jf. tabel 2.4.*

Tabel 2.4					
Oversigt over kvalitetspuljen					
	2008	2009	2010	2011	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Kvalitätsreforminitiativer udmøntet på FL08	1.191,7	2.086,4	2.529,5	2.598,7	8.406,3
Kvalitätsreforminitiativer udmøntet på FL09	-	147,7	287,7	320,5	755,9
Udmøntede kvalitetsreforminitiativer, i alt	1.191,7	2.234,1	2.817,2	2.919,2	9.162,2
Resterende kvalitetspulje på § 35	-	-	464,6	784,2	1.248,8
Kvalitätspulje i alt	1.191,7	2.234,1	3.281,8	3.703,4	10.411,0

Den resterende kvalitetspulje, der udgør ca. 1 ¼ mia. kr. ventes udmøntet i forbindelse med kommende finanslove.

Med aftalerne om finansloven for 2009 udmøntes der i alt 755,9 mio. kr. i 2009-2011. Heraf afsættes 147,7 mio. kr. i 2009, *jf. tabel 2.5.*

De nye initiativer omfatter blandt andet:

- Loft over ældres betaling for madservice i plejeboliger og plejehjem o.lign., således at der pr. 1. juli 2009 indføres et prisloft på 3.000 kr. pr. måned for ældres egenbetaling. Der er afsat 62,0 mio. kr. i 2009 og 124,0 mio. kr. årligt i 2010 og 2011.
- En ansøgningspulje på 25,0 mio. kr. i 2009 og 50,0 mio. kr. i 2010 til udvikling af bedre ældrepleje.
- Forenkling og modernisering af regler om støtte til handicapbiler. Der er afsat 2,0 mio. kr. i 2009 og 15,0 mio. kr. årligt i 2010 og 2011 til at effektivisere sagsbehandlingen og gøre det nemmere at søge om støtte til køb af handicapbiler.
- Udvidelse af patientsikkerhedsordningen til også at gælde praksissektoren, apoteker og det kommunale sundhedsvæsen, herunder genoptræning, hjemme-sygepleje og kommunal tandpleje. Der afsættes 11,4 mio. kr. i 2009 og 24,0 mio. kr. årligt i 2010 og 2011.
- Et nyt og mere enkelt patientklagesystem, der blandt andet skal sikre en hurtigere sagsbehandlingstid og etablere én klageadgang på sundhedsområdet. Der afsættes 14,6 mio. kr. årligt i 2010 og 2011.

Tabel 2.5

Aftale om udmøntning fra kvalitetspuljen 2009

	2009	2010	2011	I alt
Mio. kr., 2009-priser				
Fast støtteperson for udsatte børn på tværs af sektorer	-	3,1	-	3,1
Familievejledning – et tilbud til familier med handicappede børn	2,7	5,4	5,4	13,5
Forenkling og modernisering af regler om støtte til køb af handicapbil	2,0	15,0	15,0	32,0
Evaluering af sundhedsaftaler	1,0	2,6	-	3,6
Etablering af lægehelikopterordning	-	-	100,0	100,0
Gennemgang af efteruddannelsesstilbud for medarbejdere på det sociale område	-	3,1	-	3,1
Ret til anerkendt lederuddannelse for institutionsledere i staten	4,0	4,0	4,0	12,0
Pulje til udvikling af bedre ældrepleje	25,0	50,0	-	75,0
Tilbud om frivilligt arbejde som led i ungdomsuddannelser	8,4	8,7	8,7	25,8
Nyt patientklagesystem	-	14,6	14,6	29,2
Obligatorisk madordning i daginstitutioner	5,5	2,3	2,3	10,1
Loft over ældres betaling for madservice i plejeboliger og plejehjem o.lign.	62,0	124,0	124,0	310,0
Præcisering og gennemsigtighed af regler vedr. madservice	4,0	-	-	4,0
Bedre grundlag for forebyggelsesindsatsen i kommunerne	1,5	1,6	-	3,1
Forsøg med styrket forebyggelsesindsats for mindre ressourcestærke børn og unge	4,0	3,0	3,0	10,0
Kommunale kvalitetsnetværk og -ambassadører	-	3,0	3,0	6,0
Sygehuse i kvalitetsnetværk	2,1	2,0	2,0	6,1
Hurtigere udbredelse af bedre og mere effektive behandlingsmetoder	2,0	-	-	2,0
Erhvervs-Ph.D. i den offentlige sektor	-	10,5	10,5	21,0
Udvidelse af patientsikkerhedsordningen	11,4	24,0	24,0	59,4
Forsøg med indberetning af fejl og utilsigtede hændelser i den øvrige sociale sektor	1,4	2,5	2,0	5,9
Arkitektkonkurrence om fremtidens institutionsbyggeri	7,0	6,3	-	13,3
Styrkelse af Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde	1,0	1,0	1,0	3,0
Undersøgelse af administrative byrder ved ny regulering (VAKKS)	1,0	1,0	1,0	3,0
Nemmere at ansætte privat hjælp i hjemmet	1,7	-	-	1,7
Udmøntning fra kvalitetspuljen, i alt	147,7	287,7	320,5	755,9

Anm.: Der er endvidere aftalt at afsætte 5 mio. kr. årligt i 2009 og 2010 til et forskningsprogram i fremtidens organisationsformer og ledelse i den offentlige sektor. Midlerne hertil er afsat på § 07.11.02.60 på finansloven for 2008.

2.5 Udmøntning vedrørende investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi

Med aftalen om finansloven for 2008 blev der afsat en ramme på 3 mia. kr. til medfinansiering af investeringer i nye arbejdskraftbesparende teknologi og nye arbejds- og organisationsformer i perioden 2009-2015. I 2009 udmøntes der 200 mio. kr. til initiativer, som enten gør arbejdsopgaverne overflødige eller lettere og hurtigere for medarbejderne at løse. Dermed kan der frigøres ressourcer, belastningen af

medarbejderne kan mindskes, og der vil blive mere tid til borgernær service og omsorg.

Det er besluttet at iværksætte seks konkrete initiativer for 56,4 mio. kr. i 2009. Endvidere afsættes der en reserve på 80 mio. kr. til implementering af Fælles Medicinkort samt en reserve på 54,6 mio. kr. til øvrige nye projekter i 2009. Samlet set er der indbudgetteret 266,2 mio. kr. til investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi i årene 2009-2012, *jf. tabel 2.6.*

Tabel 2.6
Investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi, 2009-2012

	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Afprøvning af teknologier til løft og vending/lejring	11,3	11,3	-	-	22,6
Elektroniske låseenheder	4,5	4,5	-	-	9,0
Bred anvendelse af teletolkning pr. videokonference i hele sundhedsvæsenet	20,0	7,0	7,0	7,0	41,0
Arbejdskraftbesparelser i offentlige byggesager	7,0	6,0	2,0	-	15,0
Bedre stuegang i eget hjem med online 24/7 stetoskopi af KOL patienter	9,8	8,6	5,2	-	23,6
Forkortelse af indlæggelser ved hurtigere og bedre diagnostik	3,8	3,8	3,8	-	11,4
Seks konkrete projekter, i alt	56,4	41,2	18,0	7,0	122,6
Reserve til Fælles Medicinkort	80,0	-	-	-	80,0
Reserve til nye projekter i løbet af 2009	54,6	-	-	-	54,6
Øvrige udgifter, herunder administration	9,0	-	-	-	9,0
Investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi i alt	200,0	41,2	18,0	7,0	266,2

2.6 Aftale om satspuljen for 2009

Aftalen om satspuljen for 2009 indebærer, at der i 2009 udmøntes 845,9 mio. kr. til at forbedre vilkårene for svage og udsatte grupper samt overførelsesindkomstmottagere. I perioden 2009-2012 afsættes i alt knap 4,3 mia. kr. til psykiatri og sundhed for socialt udsatte, udsatte grupper, handicappede, svage grupper på arbejdsmarkedet, integration og øvrige initiativer, *jf. tabel 2.7.*

Tabel 2.7					
Udmøntning af satspuljen for 2009					
	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Psykiatri og sundhed for socialt udsatte	132,0	175,5	386,0	496,0	1.189,5
Udsatte grupper	289,2	295,8	297,1	306,3	1.188,4
Handicappede	402,9	410,6	405,9	403,8	1.623,2
Svage grupper på arbejdsmarkedet	16,8	11,4	34,8	76,0	139,0
Integration	37,0	37,0	37,0	36,6	147,6
Øvrige initiativer	14,9	20,7	18,0	4,3	57,9
Omprioriteringer	-46,9	-6,0	-3,8	-3,0	-59,7
I alt	845,9	945,0	1.175,0	1.320,0	4.285,9

Psykiatri og sundhed for socialt udsatte

Der er afsat 132,0 mio. kr., som er målrettet psykiatri og sundhed for socialt udsatte, herunder midler til en gradvis indfasning af en udvidet behandlingsret i voksenpsykiatrien i 2009. Der igangsættes endvidere en række initiativer målrettet socialt udsattes sundhed blandt andet etablering af tandlægeklinikker og gratis prævention. Desuden er der afsat midler til alkoholmisbrugsbehandling og til en styrkelse af behandlingsindsatsen overfor personer, der har forsøgt selvmord, samt til seksuelt misbrugte børn og volds- og voldtægtsofre.

Udsatte grupper

Der er afsat 289,2 mio. kr. til udsatte grupper i 2009, herunder til en styrket indsats for udsatte børn og unge blandt andet via en styrkelse af kontinuiteten i anbringelser og en mere skånsom hjemsendelse samt til psykologbehandling for børn på krisecentre. Der er ligeledes afsat midler til en række initiativer målrettet lejere, der sættes ud af deres bolig, samt til en styrket boligsocial indsats.

Handicappede

I 2009 er der afsat 402,9 mio. kr. til initiativer målrettet handicappede. De konkrete initiativer indebærer blandt andet forbedringer af løn- og ansættelsesvilkår for handicaphjælpere samt en fælles tolkeløsning for hørehæmmede. Der er ligeledes afsat midler til en strategi for fastholdelse og integration af personer med handicap på arbejdsmarkedet.

Svage grupper på arbejdsmarkedet

Der er afsat 16,8 mio. kr. til initiativer for svage grupper på arbejdsmarkedet i 2009, blandt andet til at videreføre puljen, der støtter, at de svageste grupper integreres på arbejdsmarkedet, samt til en indsats for at få arbejdsskadede tilbage på arbejdsmarkedet.

Integration

Der er afsat 37 mio. kr. til initiativer, der skal styrke integrationen af nydanskere i 2009, herunder med henblik på at modvirke marginalisering og radikaliserings af sær-

ligt nydanske børn og unge. Herudover er der blandt andet afsat midler til en indsats overfor traumatiserede flygtninge og indvandrere.

Øvrige initiativer

Blandt de øvrige initiativer er der i 2009 afsat 14,9 mio. kr. til blandt andet udvikling af IT-understøttede undervisningsformer for børn og unge med særlige behov samt til en række indsatser overfor produktionsskoleelever.

De konkrete satspulje-initiativer vedrører en række ministerområder, dog især Velfærds- og Sundhedsministeriet, *jf. tabel 2.8.*

	2009	2010	2011	2012
Mio. kr., 2009-priser				
§ 8 Økonomi- og Erhvervsministeriet	8,0	5,0	6,0	6,0
§ 11 Justitsministeriet	5,9	7,5	7,5	7,5
§ 15 Velfærdsministeriet	660,5	599,5	600,8	610,0
§ 16 Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse	115,9	232,4	442,9	549,5
§ 17 Beskæftigelsesministeriet	46,1	44,4	63,1	106,6
§ 18 Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	35,0	35,0	35,0	35,0
§ 20 Undervisningsministeriet	21,4	27,2	23,5	8,4
Omprioriteringer	-46,9 ¹⁾	-6,0	-3,8	-3,0
I alt	845,9	945,0	1.175,0	1.320,0

1) Der er omprioriteret 42 mio. kr. på § 15 og 4,9 mio. kr. på § 17.

2.7 Politi

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre har som led i finansloven for 2009 indgået en aftale om at supplere politiets og anklagemyndighedens flerårsaftale 2007-2010 med en række initiativer.

Aftalen indebærer blandt andet en permanent udvidelse af politistyrken med 300 betjente fordelt med meroptag på 150 politielever henholdsvis i 2009 og 2010 samt frigørelse af politibetjente til operativt arbejde ved ansættelse af administrativt personale og investeringer i ny teknologi. I alt tilføres politiet 843,3 mio. kr. i perioden 2008-2012, *jf. tabel 2.9.*

Tabel 2.9						
Styrkelse af politiet						
	2008	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser						
Ressourcetilførsel til frigørelse af 200 politiårsværk	-	125,0	125,0	75,0	-	325,0
Variig styrkelse med i alt 300 politibetjente	-	43,5	123,8	160,5	160,5	488,3
Videnopsamling og undervisning vedr. bandekriminalitet	-	2,5	2,5	-	-	5,0
Udbetaling af overarbejde	25,0	-	-	-	-	25,0
Styrkelse af politiet i alt	25,0	171,0	251,3	235,5	160,5	843,3

Aftalen om gennemførelse af politireformen og styrkelse af politiindsatsen er finansieret af energibesparelser i staten, digitalisering af administrationen på voksen- og efteruddannelsesområdet og mere effektivt indkøb i staten samt forbrug af videreførelser, *jf. tabel 2.10*.

Tabel 2.10					
Finansiering af aftale om styrkelse af politiet					
	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Energibesparelser i staten	49,0	119,0	119,0	119,0	406,0
Digitalisering af VEU-administrationen	-11,6	27,5	39,0	55,1	110,0
Indkøb (3. fase) – staten	54,0	58,0	63,0	63,0	238,0
Forbrug af videreførsler	89,3	-	-	-	89,3
I alt	180,7	204,5	221,0	237,1	843,3

2.8 Forskning

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre har indgået aftale om fordeling af globaliseringsmidlerne til forskning og udvikling. Med aftalen udmøntes 1.079 mio. kr. i 2009, 1.935 mio. kr. i 2010, 609 mio. kr. i 2011 og 594 mio. kr. i 2012, *jf. tabel 2.11*.

Tabel 2.11					
Fordeling af midler fra globaliseringspuljen til forskning og udvikling, 2009-2012					
	2009	2010¹⁾	2011¹⁾	2012¹⁾	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
1. Basisbevillinger	287	718	609	594	2.208
2. Fri Forskning	77	136	-	-	213
3. Strategisk Forskning	383	624	-	-	1.007
- heraf energiaftale	190	455	-	-	645
4. Forskningsinfrastruktur, overhead og medfinansiering	157	127	-	-	284
5. Innovation/videnspredning	48	203	-	-	251
6. Internationalisering	122	127	-	-	249
7. Øvrige	5	-	-	-	5
Udmøntet i alt	1.079	1.935	609	594	4.217
Ufordelt reserve	-	2.000	3.616	3.803	9.419
I alt	1.079	3.935	4.225	4.397	13.636

1) Inkluderer 50 mio. kr. fra pl-regulering af den ufordelte reserve i 2010-2012.

Med den nye aftale afsættes midler til en række initiativer på følgende områder:

- Yderligere 2,2 mia. kr. til basismidler til forskning i 2009-2012.
- 0,2 mia. kr. til fri forskning i 2009-2010.
- 1,0 mia. kr. til strategisk forskning i 2009-2010 og udviklingsprogrammer på energiområdet.
- 0,8 mia. kr. til innovation, internationalisering og overheadreform mv. i 2009-2010.

Med finansloven for 2009 er der udmøntet i alt 4,2 mia. kr. i årene 2009-2012 fra globaliseringspuljen. Det kommer oven i de 5,8 mia. kr. i 2009-2012, som partierne i 2006 aftalte at udmønte til forskning og udvikling. Dermed er der udmøntet i alt ca. 10 mia. kr. til forskning og udvikling i perioden 2009-2012.

De konkrete initiativer, der udmøntes midler til med aftalen om finansloven for 2009, vedrører primært Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt Klima- og Energiministeriet til udviklingsprogrammer på energiområdet, *jf. tabel 2.12*.

	2009	2010	2011	2012
Mio. kr., 2009-priser				
§ 6 Udenrigsministeriet	10,7	8,1	-	-
§ 15 Velfærdsministeriet	1,6	1,6	-	-
§ 16 Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse	1,8	2,1	-	-
§ 17 Beskæftigelsesministeriet	2,7	2,9	-	-
§ 19 Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	932,1	1.652,9	609,0	594,0
§ 21 Kulturministeriet	3,0	3,0	-	-
§ 24 Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	8,7	8,6	-	-
§ 29 Klima- og energiministeriet	118,4	255,8	-	-
I alt	1.079,0	1.935,0	609,0	594,0

Partierne bag globaliseringsaftalen har aftalt, at der i foråret 2009 skal gennemføres en evaluering af alle igangværende initiativer i globaliseringsaftalen forud for forhandlingerne om yderligere udmøntning fra globaliseringspuljen til forskning og udvikling.

2.9 Uddannelse

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre har indgået en aftale om udmøntning af uforbrugte midler fra globaliseringspuljen i 2007.

Det fremgår af regnskabet for globaliseringspuljen for 2007, at der er et mindreforbrug på 143,3 mio. kr. indenfor midlerne afsat til meraktivitet i 2007 til opfyldelse af målsætning om, at mindst 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.

Det er aftalt, at mindreforbruget på 143,3 mio. kr. skal anvendes til at igangsætte initiativer i 2009 til at styrke overgangen til ungdomsuddannelserne, ungdomsuddannelsesområdet og professionshøjskolerne. De nye initiativer understøtter målsætningen om, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. I 2009 udmøntes i alt 69,5 mio. kr., *jf. tabel 2.13*.

Tabel 2.13				
Udmøntning af uforbrugte midler i globaliseringspuljen i 2007				
	2009	2010	2011	I alt
Mio. kr., 2009-priser				
Styrket overgang til ungdomsuddannelser	13,0	17,5	17,5	48,0
Pædagogisk udvikling på erhvervsuddannelserne og fremme af erhvervsgrunduddannelser	10,0	17,4	17,4	44,8
Mere attraktive professionshøjskoler og styrket indsats for at reducere frafald	46,5	2,0	2,0	50,5
I alt	69,5	36,9	36,9	143,3

2.10 Målretning og reduktion af erhvervsstøtteordninger mv.

Som en del af finanslovsaftalen for 2008 blev regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance enige om at finansiere forhøjelsen af den supplerende pensionsydelse (ældrechecken) med virkning fra 2009 ved at foretage en målretning og reduktion af statens erhvervsstøtteordninger mv. på 450 mio. kr. årligt fra 2009.

Med finansloven for 2009 er der indgået aftale om målretning og reduktion af konkrete erhvervsstøtteordninger mv., *jf. tabel 2.14.*

Tabel 2.14

Målrkning og reduktion af budgetreguleringen, 2009-2012

	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
Tilskud til produktions- og promilleafgiftsfonde reduceres fra 2010	-	43,0	43,0	43,0	129,0
Tilskud til fødevarerforskning reduceres	40,0	40,0	40,0	40,0	160,0
Vikarordninger i jordbruget tilpasses ¹⁾	6,1	5,8	5,5	5,5	22,9
Innovationsordningen reduceres ²⁾	55,0	30,0	30,0	30,0	145,0
Bortfald af annullerede tilsagn på Fødevarerministeriets område	41,6	-	-	-	41,6
Tilskud til skovbrugsforanstaltninger indarbejdes i landdistriktsprogrammet	72,0	72,0	72,0	72,0	288,0
Tilskud til konsulentvirksomhed i skovbruget afvikles	6,7	6,7	6,7	6,7	26,8
Tilskud til produktudvikling i skovbruget afvikles	9,6	9,6	9,6	9,6	38,4
Virksomhedsordningen reduceres	25,0	25,0	25,0	25,0	100,0
Tilskud til læs-ind reduceres i 2009 og afvikles fra 2010 ³⁾	15,3	39,9	40,0	40,0	134,1
Negativ budgetregulering på Økonomi- og Erhvervsministeriets område ⁴⁾	27,4	35,4	35,4	35,4	133,6
Distributionsstøtte til dagblade og dagbladslignende publikationer reduceres	12,0	12,0	12,0	12,0	48,0
Negativ budgetregulering i 2009 på Kulturministeriets område	12,0	-	-	-	12,0
Eksportstipendiatordningen reduceres	6,0	6,0	6,0	6,0	24,0
Indsats for små og mellemstore virksomheder Reduceres	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Eksportfremmetilskud reduceres	8,0	8,0	8,0	8,0	32,0
Udlodning fra Investeringsfondene for Østlandene (IØ)	50,0	-	85,0	85,0	220,0
Tilskud til E-business og IKT-erhvervene afvikles ⁵⁾	4,3	4,2	4,2	4,1	16,8
Tilskud til Øresundsorganisation og standardiseringsaktiviteter afvikles	4,9	4,9	4,9	4,9	19,6
Tilskud til Videnpiloter reduceres	13,1	13,1	13,1	13,1	52,4
Negativ budgetregulering på Videnskabsministeriets område ⁵⁾	27,7	27,8	27,8	27,9	111,2
Pulje til forsøgsvirksomhed i landdistrikterne og støtte til små øsamfund sammenlægges og justeres	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
Samlet udmøntning	448,7	395,4	480,2	480,2	1.804,5

1) Ordningen er indbudgettet eksklusiv moms.

2) 25 mio. kr. af merprovenu fra pesticidafgiften øremærkes til Innovationsordningen i 2009, hvorved netto-reduktionen af ordningen er 30 mio. kr. i 2009.

3) Som følge af opregning til 2009-priser er der afvigelser på 0,3 mio. kr. i 2010 og 0,4 mio. kr. årligt i 2011 og 2012 i forhold til *Aftaler om Finansloven for 2009*.

4) På FL08 er Renteudligningsordningen afviklet, og der er gennemført erhvervsstøttereduktion på i alt ca. 60 mio. kr. i 2008-2011.

5) På finanslovsforslaget for 2009 er indbudgetteret 4,3 mio. kr. i 2009, 4,2 mio. kr. årligt i 2010 og 2011 og 4,1 mio. kr. i 2012 vedrørende tilskud til E-business og IKT-erhvervene. Ordningen afvikles i overensstemmelse hermed, og bidraget er derfor 0,1 mio. kr. højere i 2009, men omvendt 0,1 mio. kr. lavere i 2012, end hvad der fremgår i *Aftaler om Finansloven for 2009*. Det modsvares i budgetreguleringen på Videnskabsministeriets område, hvor bidraget er 0,1 mio. kr. lavere i 2009, men omvendt 0,1 højere i 2012.

2.11 Nedbringelse af sygefravær

Regeringen og arbejdsmarkedets parter indgik i september 2008 en trepartsaftale om nedbringelse af sygefravær, der skal bidrage til at opfylde målsætningen om en reduktion af sygefraværet med 20 pct. frem mod 2015. Regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Liberal Alliance har som en del af finansloven for 2009 indgået aftale om at udmønte trepartsaftalen i sin helhed.

Omfanget af sygefravær har været stærkt stigende de seneste år. Omkring 150.000 personer er dagligt fraværende, og sygefraværet reducerer den i forvejen knappe arbejdsstyrke. Trepartsaftalen omfatter initiativer, der blandt andet skal medvirke til at styrke:

- En tidligere indsats
- En mere aktiv indsats
- Hurtigere afklaring og behandling

Blandt flere initiativer foreslås der et større forsøg med afklaring og arbejdsfastholdelse, det såkaldte tilbage-til-arbejde-forsøg (TTA-forsøg).

Sygefraværsaftalen indebærer nye initiativer for 158,1 mio. kr. i 2009, 256,5 mio. kr. i 2010, 251,5 mio. kr. i 2011 og 216,0 mio. kr. i 2012, *jf. tabel 2.15*.

	2009	2010	2011	2012	I alt
Mio. kr., 2009-priser					
En tidligere indsats	41,2	65,3	62,3	62,3	231,1
En mere aktiv indsats	58,4	109,2	109,2	109,2	386,0
Hurtigere afklaring og behandling	47,5	82,0	80,0	40,0	249,5
Øvrige initiativer	11,0	-	-	4,5	15,5
I alt	158,1	256,5	251,5	216,0	882,1

Anm.: Tabellen angiver de samlede udgifter til Aftale om nedbringelse af sygefravær, herunder regeringens handlingsplan for nedbringelse af sygefravær fra juni 2008, som var indbudgetteret på finanslovsforslaget for 2009.

2.12 Andre initiativer

Udlændingeområdet

Som led i regeringens og Dansk Folkepartis aftale om håndteringen af EU-retten om fri bevægelighed, herunder senest EF-Domstolens afgørelse i Metocksagen og de afledte konsekvenser heraf, sker en generel styrkelse af kontrolindsatsen på udlændingeområdet. Der er afsat 14,0 mio. kr. årligt i 2009-2012. I takt med faldet i antallet af asylansøgere er økonomien i asylcentrene kommet under pres. Derfor er der end-

videre afsat en reserve på 22,6 mio. kr. til dækning af merudgifter i asylcentrene i 2009.

Styrkelse af dansk kultur

Med aftalen om finansloven for 2009 er der afsat en kulturbevaringspulje på 150 mio. kr. i perioden 2009-2012 til at sikre gammel dansk kulturarv, blandt andet runestene i Jelling. Puljen udmøntes efter aftale mellem forligspartierne.

Miljø

Regeringen og Dansk Folkeparti har indgået en aftale om at iværksætte en forenkling og modernisering af klagesystemet på miljø- og naturområdet. Aftalen indebærer blandt andet, at Miljøklagenævnet og Naturklagenævnet sammenlægges til ét samlet nævn. Endvidere tilføres Miljøklagenævnet 18,4 mio. kr. i 2009 med henblik på at nedbringe ventetiderne.

Økonomiske rammer for SKAT

Med aftalen om finansloven for 2009 tilføres SKAT 358,8 mio. kr. i 2009 med henblik på blandt andet at korrigere for, at den faktiske gennemsnitsløn pr. medarbejder i SKAT er højere end forudsat ved fastlæggelsen af de økonomiske rammer for fusionen på finansloven for 2007.

Jobcentre

Den statslige og kommunale beskæftigelsesindsats er i dag samlet i fælles jobcentre. Med henblik på at fokusere indsatsen og udnytte ressourcerne bedre til gavn for ledige og virksomheder, skal der ifølge aftalen om finansloven for 2009 etableres et enstrengt kommunalt beskæftigelsessystem med en stærk statslig styring.

3. Statens finanser

Resumé

- På finansloven for 2009 budgetteres med et DAU-overskud på godt 4½ mia. kr. svarende til 0,3 pct. af BNP. DAU-overskuddet er dermed nedjusteret med 58¾ mia. kr. i forhold til finanslovsforslaget i august. Det skyldes primært forventede lavere statslige indtægter i lyset af den finansielle uro samt faldende oliepriser
- DAU-overskuddet skønnes til 59 mia. kr. i 2008 svarende til 3,4 pct. af BNP og er dermed nedjusteret med 8¾ mia. kr. i forhold til augustvurderingen.
- Korrigeret for engangsforhold mv. skønnes DAU-overskuddet til 77½ mia. kr. i 2008 og 23¼ mia. kr. i 2009. De højere korrigerede DAU-overskud skal ses i sammenhæng med et forventet lavt provenu fra pensionsafkastskatten i forhold til normalniveauet.
- Med finansloven for 2009 budgetteres statens udgifter til godt 617 mia. kr., mens udgifterne skønnes til 571¼ mia. kr. i 2008. Stigningen i statens udgifter fra 2008 til finansloven for 2009 kan udover opregningen til 2009-priser navnlig henføres til øget tilskud til kommuner og regioner.
- Statens indtægter er budgetteret til 621½ mia. kr. på finansloven for 2009, mens der i 2008 skønnes indtægter på godt 630¼ mia. kr. Faldet i statens indtægter skyldes blandt andet lavere erhvervsskatter, herunder Nordsøindtægter, nedsættelsen af personskatten i medfør af skatteaftalen fra 2007 samt den kompenserende statslige skattenedsættelse i lyset af kommuneskatteforøgelsen i 2008.
- Statens nettokassesaldo, der er relevant i forhold til den umiddelbare statsgældsvirkning, skønnes til 39 mia. kr. i 2008 og ¼ mia. kr. i 2009.
- Opgjort i pct. af BNP skønnes et fald i statens gæld fra 14,6 pct. i 2007 til knap 11,5 pct. i 2009. ØMU-gælden skønnes at stige fra 26,3 pct. af BNP i 2007 til 27,9 pct. af BNP i 2009.
- Den offentlige nettogæld skønnes nedbragt fra 21,9 pct. af BNP i 2001 til et forventet nettotilgodehavende på 6,9 pct. af BNP i 2008 og 6,7 pct. af BNP i 2009.

3.1 Oversigt over statens finanser

Med finansloven for 2009 ventes der et overskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget – den såkaldte DAU-saldo – på godt 4½ mia. kr. eller 0,3 pct. af BNP, *jf. tabel 3.1*. Det forventede DAU-overskud er dermed 58¾ mia. kr. lavere end budgetteret på finanslovforslaget for 2009 i august.

Tabel 3.1						
DAU-saldoen, 2008-2009						
	August	2008 December	Ændr.	FFL09	2009 FL09	Ændr.
Mia. kr. (årets priser)						
Indtægter	640,9	630,3	-10,5	669,5	621,6	-47,9
Udgifter	572,9	571,2	-1,7	606,2	617,1	10,8
DAU-saldo	68,0	59,1	-8,8	63,3	4,6	-58,7
DAU-saldo (pct. af BNP)	3,8	3,4	-0,5	3,4	0,3	-3,2

I 2008 skønnes et DAU-overskud på 59 mia. kr. svarende til 3,4 pct. af BNP. Skønnet for DAU-saldoen i 2008 er dermed nedjusteret med godt 8¾ mia. kr. i forhold til augustvurderingen.

Efter en periode med meget høje DAU-overskud ventes et markant fald i overskuddet i 2009. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med udviklingen på de finansielle markeder, vigende konjunkturer og faldende oliepriser. DAU-saldoen er følsom over for ændringer i oliepriserne og bevægelser på de finansielle markeder, herunder er navnlig provenuet fra pensionsafkastskatten meget følsom over for rente- og aktiekursudviklingen. Hertil kommer et lavere personskatteprovenu i 2009 blandt andet i lyset af skatteaftalen fra 2007.

I forhold til augustvurderingen er DAU-saldoen reduceret med 58¾ mia. kr. i 2009, *jf. tabel 3.2*. Heraf dækker knap 15½ mia. kr. over en nedjustering af provenuet fra pensionsafkastskatten som følge af den seneste tids aktiekursfald samt muligheden for at fremføre tab til efterfølgende år. Erhvervsskatterne til staten (netto) nedjusteres med 21½ mia. kr. i lyset af faldende oliepriser og forventet lavere indtjening i selskaberne. Desuden nedjusteres personskatteprovenuet med 5 mia. kr. i 2009, hvilket navnlig dækker over et lavere provenu fra aktieindkomstskatten.

Tabel 3.2

Ændring af DAU-saldoen i 2008 og 2009 siden august

	2008	2009
Mia. kr. (årets priser)		
Erhvervsskatter til staten, netto	-7,6	-21,5
Pensionsafkastskat	0,3	-15,4
Personskatter til staten (netto)	3,5	-5,0
Moms og afgifter	-3,1	-4,2
A-dagpenge og kontanthjælp	-0,2	-0,8
Renteudgifter	-0,1	-5,7
Tilsagn vedr. nedlukning af anlæg ifm. olie- og gasproduktion	-	-3,0
Øvrige indtægter og udgiftsposter	-1,6	-3,1
Ændring af DAU-saldoen, i alt	-8,8	-58,7

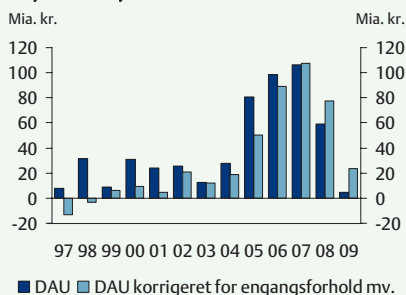
Anm.: Negative tal angiver saldoforværringer, mens positive tal angiver saldoforbedringer.

Nedjusteringen af DAU-skønnet i 2008 kan primært henføres til forventede lavere indtægter fra erhvervsskatterne til staten (netto) på godt 7½ mia. kr. samt lavere indtægter fra moms og afgifter på godt 3 mia. kr. blandt andet i lyset af nedjusteringer af privatforbruget, herunder vedrørende køb af biler. I modsat retning trækker en opjustering af personskatteprovenuet til staten, hvilket blandt andet kan henføres til lavere skøn for husholdningernes nettorenteudgifter og et forhøjet skøn for den samlede løndindkomst.

DAU-saldoen er påvirket af engangsforhold i varierende omfang fra år til år, *jf. figur 3.1a og 3.1b.*

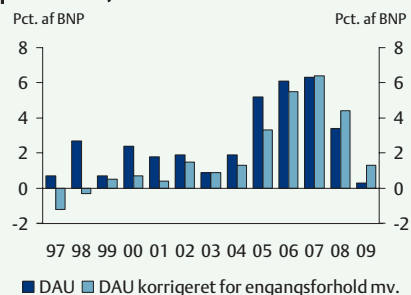
Figur 3.1a

DAU-saldo med og uden engangsforhold mv., mia. kr., 1997-2009

Figur 3.1b

DAU-saldo med og uden engangsforhold i pct. af BNP, 1997-2009

Korrigeret for engangsforhold mv.¹ skønnes DAU-saldoen til 77½ mia. kr. i 2008 og 23¼ mia. kr. i 2009. Målt i forhold til BNP svarer til den korrigerede DAU-saldo til 4,4 pct. af BNP i 2008 og 1,3 pct. af BNP i 2009.

¹ DAU-saldoen korrigeret for engangsforhold mv. omfatter ikke korrektioner for konjunkturernes påvirkning og afspejler derfor ikke et strukturelt forløb, således som den beregnes for den strukturelle offentlige budgetsaldo, *jf. også kapitel 4.*

I 2008 og 2009 er de korrigerede DAU-overskud højere end de faktiske overskud. Korrektionen i retning af større saldo i 2008 og 2009 kan især henføres til, at provenuet fra pensionsafkastskatten skønnes at være lavere end det niveau, der følger af et forudsat normalafkast. I 2008 trækker korrektionen for ekstraordinære store indtægter fra aktiviteterne i Nordsøen i modsat retning, *jf. også bilag 1*, der omfatter en samlet oversigt over engangsforhold mv. i årene 1997-2009².

3.2 Statens udgifter

På finansloven for 2009 er statens samlede udgifter ekskl. renteudgifter budgetteret til godt 589 mia. kr. i 2009, *jf. tabel 3.3*.

Tabel 3.3						
De statslige udgifter eksklusive renteudgifter, 2008-2009						
	2008		2009		Ændr. FL08- FL09	Ændr. Dec.08- FL09
	FL08	Dec.	FFL09	FL09		
Mia. kr. (2009-priser)						
Ministerfordelte udgifter ¹⁾	536,6	533,6	551,1	556,1	19,5	22,5
Øvrige udgifter ²⁾	33,4	33,8	32,9	33,0	-0,4	-0,8
Udgifter i alt, ekskl. renteudgifter	570,1	567,4	584,0	589,1	19,0	21,7
Anm.: Statens udgifter ekskl. renteudgifter er opregnet til 2009-priser med generelle pris- og lønstigninger på 3,7 pct.						
1) Statens drifts-, overførsels- og anlægsudgifter.						
2) Omfatter børnefamilieydelse og EU-bidrag mv.						

Opgjort i 2009-prisniveau skønnes statens udgifter ekskl. renteudgifter på finansloven for 2009 at stige med 21¾ mia. kr. i forhold til det seneste skøn for 2008. Sammenholdt med finansloven for 2008 skønnes statens udgifter at stige med 19 mia. kr. fra 2008 til 2009. Stigningen i statens udgifter kan primært henføres til en stigning i de ministerfordelte udgifter.

I forhold til de seneste skøn for 2008 stiger de ministerfordelte udgifter med 22½ mia. kr. på finansloven for 2009. Stigningen skal blandt andet ses i sammenhæng med en vækst i tilskuddet til kommuner og regioner samt indbudgetteringen af et tilslag på 3 mia. kr. på finansloven for 2009 vedrørende statens indtræden som partner i Dansk Undergrunds Consortium, *jf. nedenfor*.

² Ved opgørelsen af engangsforhold mv. er der for indtægterne fra Nordsø-aktiviteterne foretaget en korrektion svarende til de provenuer, der anvendes i beregningen af den strukturelle saldo på nationalregnskabsform, *jf. kapitel 4* samt *Økonomisk Redegørelse*, december 2008. Der er ikke korrigeret for virkningen af suspensionen af SP-bidraget i 2004-2009.

Statens udgifter i 2008

Det seneste skøn for de samlede statslige udgifter i 2008 indebærer en nedjustering på 1¾ mia. kr. i forhold til augustskønnet. Statens udgifter inklusive renteudgifter skønnes således til 571¼ mia. kr. i 2008 i årets priser, *jf. tabel 3.4.*

Tabel 3.4					
De statslige udgifter i 2008					
	FL08	Augustskøn	Decemberskøn	Ændr. FL-dec.	Ændr. aug.-dec.
Mia. kr. (2008-priser)					
Ministerfordelte udgifter ¹⁾	517,5	516,3	514,6	-2,9	-1,7
Rente af statsgæld mv.	23,9	23,9	24,0	0,1	0,1
EU-bidrag mv.	18,5	19,0	18,8	0,3	-0,2
Børnefamilieydelse	13,8	13,8	13,8	0,0	0,0
I alt	573,6	572,9	571,2	-2,4	-1,7

1) Drifts-, overførsels- og anlægsudgifter i staten.

Nedjusteringen af udgiftsskønnet for 2008 i forhold til augustvurderingen kan primært henføres til en nedjustering af de ministerfordelte udgifter på 1¾ mia. kr.

Det ændrede skøn for de ministerfordelte udgifter i 2008 dækker over en række modsatrettede bevægelser. Sammenholdt med augustvurderingen forventes der blandt andet statslige mindreudgifter til løntilskud (0,6 mia. kr.), sygedagpenge (0,4 mia. kr.) og alment boligbyggeri (0,6 mia. kr.). I modsat retning trækker blandt andet merudgifter til efterbetalt efterløn (0,6 mia. kr.) til efterlønsmodtagere, der er blevet trukket i efterlønnen i forbindelse med udbetaling af deres feriepenge, *jf. aktstykke 83 af 13/12-2007.*

Det seneste skøn for statens samlede udgifter i 2008 er knap 2½ mia. kr. lavere end budgetteret på finansloven for 2008. De forventede mindreudgifter skyldes især et lavere skøn for de ministerfordelte udgifter, mens skønnet for statens renteudgifter og EU-bidrag mv. er opjusteret.

I forhold til finansloven for 2008 skønnes et mindreforbrug vedrørende de ministerfordelte udgifter på knap 3 mia. kr., *jf. tabel 3.5,* der især skal ses i lyset af færre udgifter til A-dagpenge. Dertil kommer en række øvrige bevægelser.

Det lavere ledighedsskøn for 2008 indebærer færre udgifter til A-dagpenge, kontanthjælp og aktivering mv. på knap 4 mia. kr. i forhold til budgetteringen på finansloven for 2008. Der ventes mindreudgifter til efterløn på ½ mia. kr. som følge af et forventet fald i de gennemsnitlige udbetalinger blandt andet i lyset af, at efterlønsmodtagere arbejder mere. Endvidere forventes der mindreudgifter til alment boligbyggeri på godt ½ mia. kr., da omfanget af tilsagn er lavere end budgetteret.

Tabel 3.5	
Ændrede skøn for de statslige udgifter i 2008 sammenlignet med FL08	
Mia. kr. (2008-priser)	
A-dagpenge	-2,7
Kontanthjælp	-0,2
Aktiveringsydelse til forsikrede ledige	-0,4
Løntilskud, aktivrammen	-0,2
Løntilskud, kontant- og starthjælpsmodtagere	-0,4
Revalidering	-0,3
Efterløn	-0,5
Efterbetalt efterløn	0,6
Førtidspension	0,4
SU og lånevirkksomhed	-0,3
Lavere aktivitet mv. på undervisningsområdet	-0,3
SKAT	0,3
Folketinget	0,1
Den centrale refusionsordning på socialområdet	1,8
Den kommunale momsudligningsordning	0,8
Modregning i statstilskud for kommunale indtægter fra salg af energivirksomheder	-0,4
Alment boligbyggeri	-0,6
Tilbagebetalinger fra Danmarks Erhvervsfond	-0,3
Forsvarets materielanskaffelser	0,4
Mindreforbrug vedr. klimareserve	-0,5
Øvrige ændringer	-0,2
Ministerfordelte udgifter, i alt	-2,9
Øvrige udgifter:	
Renter af statens gæld mv.	0,1
EU-bidrag mv.	0,3
Børnefamilieydelse	0,0
Øvrige udgifter, i alt	0,5
I alt	-2,4

Der forventes statslige merudgifter til den centrale refusionsordning på socialområdet på godt $1\frac{3}{4}$ mia. kr. og til den kommunale momsrefusionsordning på godt $\frac{3}{4}$ mia. kr. Derudover skønnes der blandt andet merudgifter på knap $\frac{1}{2}$ mia. kr. til materielanskaffelser i forsvaret. I modsat retning trækker mindreforbrug vedrørende klimareserver, som videreføres til 2009, jf. nedenfor.

Statens udgifter i 2009

På finansloven for 2009 er statens samlede udgifter budgetteret til godt 617 mia. kr. inkl. renteudgifter. Det er ca. $10\frac{3}{4}$ mia. kr. mere end budgetteret på finanslovsforslaget for 2009, jf. tabel 3.6.

Tabel 3.6

De statslige udgifter på FL09 og FFL09

	FFL09	FL09	Ændr. FFL09-FL09
Mia. kr. (årets priser)			
Driftsramme	117,5	118,1	0,5
Overførselsbudget	425,0	429,4	4,4
Anlægsbudget	8,6	8,6	0,0
Ministerfordelte udgifter, i alt¹⁾	551,1	556,1	5,0
Renter af statsgæld mv.	22,2	28,0	5,7
EU-bidrag mv.	18,6	18,8	0,1
Børnefamilieydelse	14,3	14,3	0,0
Statens udgifter, i alt	606,2	617,1	10,8
1) Statens drifts-, overførsels- og anlægsudgifter.			

Opjusteringen af statens udgifter i forhold til budgetteringen på finanslovsforslaget for 2009 kan navnlig henføres til en opjustering af statens renteudgifter på 5¾ mia. kr., der blandt andet kan henføres til en lavere gældsnedbringelse og øget obligati- onstudstedelse end lagt til grund i august. Derudover opjusteres de ministerfordelte udgifter med 5 mia. kr., herunder især på overførselsbudgettet. Opjusteringen af overførselsbudgettet kan primært henføres til et tilsagn i forbindelse med statens indtræden som partner i Dansk Undergrunds Consortium³, som teknisk øger statens udgifter i 2009 med 3 mia. kr. Tilsagnet påvirker imidlertid først statens likviditet på et senere tidspunkt.

Det højere skøn for de ministerfordelte udgifter er blandt andet afledt af aftalerne om finansloven for 2009 samt ændrede skøn mv., *jf. tabel 3.7.*

I forhold til finanslovsforslaget i august øger finanslovaftalerne for 2009 isoleret set statens udgifter i 2009 med 1,4 mia. kr. Det følger blandt andet af aftalen om gennemførelse af politireformen og styrkelse af politiindsatsen, etablering af to kommunale ansøgningspuljer til investeringer på de borgernære områder samt korrektion af de økonomiske rammer for SKAT mv.

³ Staten deltager i en række kulbrintelicenser og indtræder i juli 2009 som partner i Dansk Undergrunds Consortium (DUC). I forbindelse med statens deltagelse i kulbrintelicenser skal staten ved Nordsøfonden kunne dokumentere overfor partnerne, at Nordsøfonden er i stand til at afholde sin andel på 20 pct. af de samlede udgifter til nedlukning af aktiviteter i Nordsøen herunder udgifter til at afvikle og bortfjerne offshoreanlæg, blandt andet platforme.

Tabel 3.7	
Større ændringer i de ministerfordelte udgifter fra FFL09 til FL09	
Mia. kr., årets priser	
Finanslovaftalerne:	1,4
- Investeringer i arbejdskraftbesparende teknologi	0,2
- Pulje til sundhed og sociale forhold	0,2
- Pulje til investeringer på borgernære serviceområder i kommunerne	0,3
- Satspulje	0,8
- Initiativer som led i kvalitetsreformen	0,1
- Styrkelse af politiindsatsen og skærpet indsats mod uacceptabel adfærd blandt unge	0,2
- Forskning og uddannelse	1,2
- De økonomiske rammer for SKAT, opfølgning på kommunalreformen	0,4
- Andre initiativer, herunder sygefravær, kultur, klima, miljø og natur m.fl.	0,3
- Finansiering ved udmøntning af puljer og reserver (fremrykning af investeringer) mv.	-2,4
Ændrede skøn:	3,6
- A-dagpenge	0,7
- Aktiveringsydelse af forsikrede ledige	0,2
- Kontanthjælp	0,1
- Sygedagpenge	-0,3
- Folkepension	0,2
- Førtidspension	0,2
- Den kommunale momsudligningsordning	-1,6
- Klimareserver	0,5
- Budgettering af tilsagn vedr. nedlukning af anlæg ifm. olie- og gasproduktion	3,0
- Andre ændringer	0,6
I alt	5,0

Opjusteringen af de ministerfordelte udgifter omfatter også en række øvrige ændringer i forhold til finanslovsforslaget for 2009. Ændringerne omfatter blandt andet øgede udgifter til A-dagpenge, aktiveringsydelse og kontanthjælp på knap 1 mia. kr. afledt af et højere ledighedsskøn end budgetteret på finanslovsforslaget for 2009. Hertil kommer opjusteringer af udgifter til folkepension på ¼ mia. kr. og til førtidspension på ¼ mia. kr.

I modsat retning trækker et ændret skøn for den kommunale momsrefusionsordning på godt 1½ mia. kr. samt mindreudgifter til sygedagpenge på godt ¼ mia. kr. navnlig afledt af et forventet fald i antallet af modtagere.

De statslige udgifters sammensætning i 2009

På finansloven for 2009 er der samlet set budgetteret med statslige udgifter på godt 617 mia. kr., *jf. tabel 3.8.*

Tabel 3.8		
Statens udgifter i 2009		
	Mia. kr.	Andel i pct.
Indkomstoverførsler	244,5	39,6
Tilskud til regioner og kommuner	160,1	26,0
Driftsudgifter	118,1	19,1
Øvrige udgifter	39,4	6,4
Renter af statsgæld mv.	28,0	4,5
EU-bidrag	18,4	3,0
Anlægsudgifter	8,6	1,4
I alt	617,1	100,0

Anm.: Den valgte fordeling af udgifterne følger ikke det statslige rammesystem fuldt ud. Børnefamilieydelsen er placeret under indkomstoverførslerne på linje med nationalregnskabets kategorisering. Driftsudgifterne er afgrænset som statens driftsramme. Øvrige udgifter omfatter blandt andet ulandsbistand og erhvervstilskud.

Indkomstoverførslerne udgør langt hovedparten af statens udgifter og er budgetteret til 244½ mia. kr. svarende til godt 39½ pct. af de samlede statslige udgifter på finansloven for 2009.

Den næststørste udgiftspost er tilskud til regioner og kommuner, som udgør godt 160 mia. kr. eller 26 pct. af de samlede statslige udgifter. Tilskuddets størrelse skal ses i sammenhæng med finansieringsreformen på kommuneområdet, som blandt andet indebærer, at sygehusene finansieres gennem tilskud til regioner.

Driftsudgifterne udgør godt 118 mia. kr. eller godt 19 pct. af de samlede statslige udgifter. Renter af statsgæld udgør 28 mia. kr. eller 4½ pct. af de samlede udgifter, mens øvrige udgifter, herunder blandt andet ulandsbistand og diverse tilskud mv., udgør knap 39½ mia. kr. svarende til en andel på knap 6½ pct.

Desuden udgør Danmarks EU-bidrag knap 18½ mia. kr. svarende til 3 pct. af statens udgifter i 2009, mens anlægsudgifterne på godt 8½ mia. kr. udgør knap 1½ pct.

Nedenfor gives en detaljeret oversigt over udgiftssammensætningen for indkomstoverførsler og driftsudgifter, der er to centrale poster på statens udgiftsbudget.

Indkomstoverførsler

Af statens udgifter til indkomstoverførsler på i alt 244½ mia. kr. udgør udgifterne til folkepension knap 89½ mia. kr. på finansloven for 2009, *jf. tabel 3.9*. Det svarer til godt 36½ pct. af de samlede udgifter til indkomstoverførsler. Efterløn, førtidspension og tjenestemandspension samt A-dagpenge er andre store udgiftsposter, hvor blandt andet efterlønnen med 22¾ mia. kr. udgør godt 9¼ pct. af de samlede udgifter til indkomstoverførsler.

Tabel 3.9		
Statens udgifter til indkomstoverførsler i 2009		
	Mia kr.	Andel i pct.
Folkepension	89,4	36,6
Efterløn	22,8	9,3
Førtidspension	20,8	8,5
Tjenestemandspensioner	19,6	8,0
Børnefamilieydelse	14,3	5,8
Stipendier (SU)	11,5	4,7
A-dagpenge	10,3	4,2
Barselsdagpenge	9,9	4,0
Resterende indkomstoverførsler ¹⁾	9,3	3,8
Boligstøtte	8,2	3,3
Sygedagpenge	7,4	3,0
Aktivering ²⁾	6,6	2,7
Løntilskud til fleks- og skånejob	5,5	2,3
Kontanthjælp	3,3	1,4
Børnetilskud mv.	2,2	0,9
Revalidering	2,1	0,8
Personlige tillæg og varmetillæg	0,8	0,3
Godtgørelse til voksen- og efteruddannelse, herunder SVU	0,5	0,2
Elevstøtte/skoleydelse	0,2	0,1
Indkomstoverførsler i alt	244,5	100,0
Anm.: Afgrænsningen af indkomstoverførslerne stemmer ikke fuldstændig overens med afgrænsningen i nationalregnskabet. For visse ordninger, fx førtidspension, kontanthjælp og sygedagpenge, er der også kommunale udgifter. Af tabellen fremgår kun de statslige udgifter.		
1) Omfatter blandt andet udgifter til børnepasningsorlov, introduktionsydelse og delpension.		
2) Afgrænset som den del af den aktive beskæftigelsesindsats, der er opført på statens overførselsbudget. ekskl. løntilskud til fleks- og skånejob.		

Driftsudgifter

Statens driftsudgifter – afgrænset som den statslige driftsramme – er budgetteret til godt 118 mia. kr. på finansloven for 2009, *jf. tabel 3.10*.

Udgifterne til videregående uddannelser og forskning på knap 22 mia. kr. svarende til 18½ pct. af driftsudgifterne udgør den største post på statens driftsramme. En anden stor udgiftspost er forsvaret og hjemmeværnet på godt 20½ mia. kr. svarende til 17½ pct. af driftsrammen. Af øvrige store poster på driftsrammen kan nævnes ungdomsuddannelserne, departementer/centrale styrelser mv. og politi.

Tabel 3.10

Statens driftsudgifter i 2009

	Mia. kr.	Andel i pct.
Videregående uddannelser, forskning mv.	21,9	18,5
Forsvar og Hjemmeværnet	20,6	17,5
Ungdomsuddannelser	16,0	13,6
Departementer/centrale styrelser mv.	8,9	7,5
Momsreserve ¹⁾	8,8	7,4
Politi	8,4	7,1
Resterende driftsudgifter	7,6	6,4
SKAT	5,6	4,8
Kriminalforsorg og retsvæsen	4,4	3,7
AMU, åben uddannelse, folkeoplysning mv.	4,1	3,5
Kulturområdet	4,0	3,4
Grundskolen	2,4	2,0
Miljø- og klimaområdet	2,2	1,8
Fødevarerområdet	2,0	1,7
Aktivering af forsikrede ledige ²⁾	1,2	1,1
Trafikområdet	1,1	0,9
Arbejdsmarkedsservice mv.	1,0	0,9
Driftsudgifter i alt	118,1	100

Anm.: Opgørelsen er baseret på statens driftsramme med udgangspunkt i finanslovens aktivitetsområder.

1) Statsinstitutionernes udgifter til ikke-fradragsberettiget købsmoms afholdes ved træk på momsreserven, jf. finanslovens §35.

2) Afgrænset som den del af den aktive beskæftigelsesindsats, der er opført på statens driftsramme.

3.3 Statens indtægter

I 2008 skønnes statens samlede indtægter at udgøre godt 630¼ mia. kr. Det er en nedjustering på 10½ mia. kr. i forhold til august, jf. tabel 3.11. Nedjusteringen skyldes blandt andet lavere skøn for det private forbrug, herunder bilkøbet, oliepris, afkast fra aktier og selskabsindkomst.

På finansloven for 2009 skønnes statens indtægter til godt 621½ mia. kr. Det er knap 48 mia. kr. mindre end budgetteret på finanslovsforslaget fra august, hvilket primært kan henføres til lavere forventede indtægter fra erhvervsskatterne og pensionsafkastskatten.

Statens indtægter						
	2008			2009		
	Aug.	Dec.	Ændr.	Aug.	Dec.	Ændr.
Mia. kr., årets priser						
Personskat til staten, netto	171,0	174,4	3,5	167,1	162,1	-5,0
Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag	98,1	98,5	0,4	102,0	101,3	-0,7
Erhvervsskatter til staten, netto	66,9	59,4	-7,6	63,4	41,8	-21,5
Moms	181,7	180,0	-1,7	187,4	184,3	-3,1
Registreringsafgift	22,9	21,6	-1,3	22,4	20,6	-1,8
Benzin, vægt- og ansvarsafgift mv.	23,5	23,3	-0,2	23,8	23,8	0,0
Energi- og miljøafgifter	31,8	32,4	0,5	32,3	33,4	1,1
Nydelsesmiddel- og øvrige afgifter	19,6	19,3	-0,4	19,7	19,3	-0,4
Pensionsafkastskat	-11,2	-10,9	0,3	17,2	1,8	-15,4
Tinglysningsafgift mv.	9,2	9,2	0,0	8,7	8,3	-0,3
Skatter og sociale bidrag i alt	613,6	607,1	-6,5	643,8	596,6	-47,2
Øvrige indtægter	27,3	23,2	-4,1	25,7	25,0	-0,7
Indtægter i alt	640,9	630,3	-10,5	669,5	621,6	-47,9

Indtægtsskønnene for 2008 og 2009 er baseret på den seneste konjunkturvurdering, jf. *Økonomisk Redegørelse*, december 2008. De væsentligste budgetteringsforudsætninger er vist i *tabel 3.12* nedenfor.

I forhold til augustvurderingen nedjusteres væksten i BNP og privatforbruget i 2008. Udskrivningsgrundlaget for bundskatten er opjusteret, mens udskrivningsgrundlaget for arbejdsmarkedsbidraget stort set er uændret.

I 2009 nedjusteres BNP-væksten og privatforbruget ligeledes. Udskrivningsgrundlaget for arbejdsmarkedsbidraget nedjusteres ca. 5 mia. kr., mens bundskattegrundlaget opjusteres med knap 6 mia. kr. primært som følge af aftalen om at videreføre suspensionen af SP-bidraget i 2009.

Tabel 3.12

Budgetteringsforudsætninger, 2008-2009

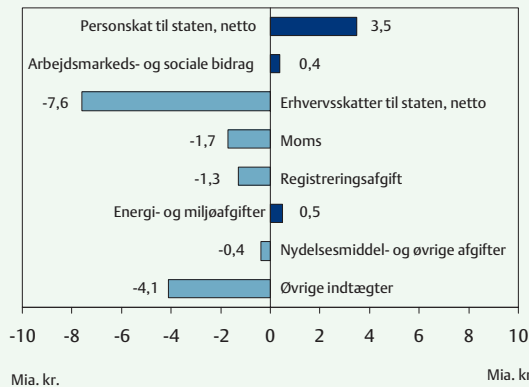
	2008			2009		
	Aug.	Dec.	Ændr.	Aug.	Dec.	Ændr.
BNP, realvækst i pct.	1,1	0,2	-0,9	0,5	-0,2	-0,7
Privatforbrug, realvækst i pct.	1,6	0,9	-0,6	1,1	0,7	-0,3
Heraf bilkøb	-3,3	-10,3	-7,0	-5,7	-9,3	-3,6
Forbrugerpriser, vækst i pct.	3,5	3,3	-0,2	2,7	1,6	-1,1
Momsgrundlag, nominal vækst pct.	4,0	2,9	-1,1	2,6	2,2	-0,4
Timeløn for LO/DA-arbejder, nominal vækst i pct.	4,7	4,7	0,0	4,7	4,4	-0,3
Ledighed, 1.000 personer	49	50	1	64	70	6
Beskæftigelse, 1.000 personer	2.838	2.867	28	2.817	2.829	12
Udskrivningsgrundlag, bundskat, mia. kr.	880,0	883,5	3,5	896,2	902,1	5,9
Udskrivningsgrundlag, arbejdsmarkedsbidrag, mia. kr.	999,1	999,4	0,2	1.036,1	1.030,8	-5,2
Oliepris, kroner pr. tønde	562	502	-60	579	319	-260

Statens indtægter i 2008

De væsentligste justeringer af indtægterne i 2008 er vist i *figur 3.2* og er uddybet nedenfor.

Figur 3.2

Vigtigste revisioner af indtægtsskøn for 2008

Personskatterne til staten (174,4 mia. kr.) forventes at indbringe 3,5 mia. kr. mere end skønnet i august. Opjusteringen afspejler blandt andet et lavere skøn for husholdningernes nettorenteuudgifter.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (98,5 mia. kr.) er opjusteret med 0,4 mia. kr. i forhold til skønnet i august især som følge af større bidrag vedrørende pensionsindbetalinger og større reguleringer vedrørende tidligere år.

Erbvervsskatter til staten (59,4 mia. kr.) skønnes samlet set at indbringe 7,6 mia. mindre end skønnet i august. Det skyldes primært, at indtægterne fra ikke-kulbrinte-producerende selskaber er nedjusteret med 4,9 mia. kr. blandt andet som følge af faldende indtjening i den finansielle sektor. Desuden er indtægterne fra skatter og afgifter fra kulbrinteproducerende selskaber nedjusteret med 2,7 mia. kr. på grund af lavere oliepriser.

Momsindtægterne (180,0 mia. kr.) er nedjusteret med 1,7 mia. kr. i forhold til skønnet i august. Dette kan navnlig henføres til den lavere vækst i privatforbruget og de seneste regnskabstal fra SKAT.

Registreringsafgiften (21,6 mia. kr.) ventes at indbringe 1,3 mia. kr. mindre end skønnet i august, hvilket primært kan henføres til, at skønnet for privatforbruget af biler er nedjusteret.

Energi- og miljøafgifter (32,4 mia. kr.) er opjusteret med 0,5 mia. kr. i forhold til skønnet i august. Det skal ses i sammenhæng med, at skønnet for privatforbruget af energi til brændsel er opjusteret.

Nydelsesmiddel- og øvrige afgifter (19,3 mia. kr.) er nedjusteret med 0,4 mia. kr. i forhold til skønnet i august i lyset af en nedjustering af skønnet for statens indtægter fra spil og tobak på baggrund af de seneste regnskabstal.

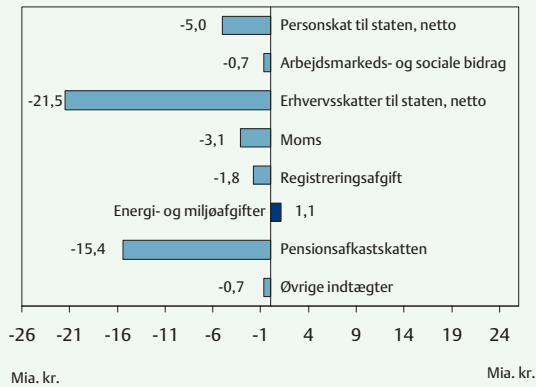
Øvrige indtægter (23,2 mia. kr.) er nedjusteret med 4,1 mia. kr. i 2008 i forhold til augustskønnet, hvilket kan henføres til en nedjustering af skønnet for overskudsdeling vedr. Nordsøaktiviteter, samt at der ikke forventes indtægter fra omlægning af statslige aktiver som forudsat i august.

Statens indtægter i 2009

Statens indtægter er budgetteret til godt 621½ mia. kr. på finansloven for 2009. De væsentligste justeringer af indtægterne i 2009 i forhold til skønnet i august er vist i *figur 3.3* og er uddybet nedenfor.

Figur 3.3

Vigtigste revisioner af indtægtsskøn for 2009

Persoonskatterne til staten (162,1 mia. kr.) forventes at indbringe 5,0 mia. kr. mindre end skønnet i august, selvom den fortsatte suspension af SP-bidraget i 2009 isoleret set øger persoonskatterne med 4,6 mia. kr. Nedjusteringen skal hovedsagligt ses i lyset af lavere skøn for aktieindkomstskat og et lavere provenu vedr. ophævelse af pensionsordninger samt ændret skøn for, hvor stor en del af slutskatteprovenuet der forfalder til betaling i 2009.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (101,3 mia. kr.) er nedjusteret med 0,7 mia. kr. Nedjusteringen kan primært henføres til det lavere udskrivningsgrundlag for arbejdsmarkedsbidraget samt et lavere skøn for lønsumsafgiften.

Erhvervs-skatter til staten (41,8 mia. kr.) er reduceret med 21,5 mia. kr. i forhold til skønnet i august. Det skyldes blandt andet, at indtægterne fra skatter og afgifter fra kulbrinteproducerende selskaber er nedjusteret med 13,3 mia. kr. på grund af en nedjustering af olieprisen i 2009 på 45 pct. i forhold til augustvurderingen. Provenuet fra ikke-kulbrinteproducerende selskaber er nedjusteret med 8,2 mia. kr. blandt andet som følge af en nedjustering af den forventede indtjening i den finansielle sektor, der indbetaler godt 1/3 af selskabsskatteprovenuet fra ikke-kulbrinteproducerende selskaber.

Momsindtægterne (184,3 mia. kr.) er nedjusteret med 3,1 mia. kr., hvilket primært kan henføres til, at skønnet for væksten i privatforbruget er reduceret i 2009 i forhold til augustskønnet.

Registreringsafgiften (20,6 mia. kr.) er nedjusteret med 1,8 mia. kr. siden august, da skønnet for private køb af biler er lavere end ventet i august.

Energi- og miljøafgifter (33,4 mia. kr.) er opjusteret med 1,1 mia. kr. siden august. Opjusteringen skal ses i sammenhæng med, at skønnet for privatforbruget af benzin samt energi til brændsel er opjusteret.

Pensionsafkastskatten (1,8 mia. kr.) skønnes at indbringe 15,4 mia. kr. mindre end ventet i august. Nedjusteringen skyldes hovedsagligt en betydelig opjustering af beholdningen af negativ pensionsafkastskat, der forventes fremført fra indkomståret 2008. Den ekstraordinært store beholdning af negativ fremført skat skyldes, at det forventede afkast fra aktier i 2008 er nedjusteret fra -14,5 pct. i augustvurderingen til -42,5 pct. Desuden forventes obligationsrenterne at stige mere i 2009 end forudsat i august, hvilket medfører, at det forventede afkast fra obligationer og afledte aktiver er nedjusteret.

Øvrige indtægter (25,0 mia. kr.) er nedjusteret med 0,7 mia. kr. Det kan primært henføres til, at skønnet for overskudsdelingen vedrørende Nordsø-aktiviteterne er nedjusteret med 5,7 mia. kr. siden august. Hertil kommer, at de skønnede valutakurser er ændret siden august, samt at skønnet for renter af statens mellemværender med Danmarks Nationalbank er opjusteret med 4,2 mia. kr. Endelig er skønnet for overskuddet fra Danmarks Nationalbank opjusteret i forhold til august.

3.4 Statens finansieringsbehov og gæld

Statsgælden i 2008 og 2009

Statsgælden målt som andel af BNP skønnes at falde med 3 pct.-enheder fra 2007 til 2008 og med yderligere 0,1 pct.-enheder i 2009, *jf. tabel 3.13*. I forhold til 2001 er der frem til 2009 samlet set tale om et fald på 27,0 pct.-enheder. Korrigeret for statslige genudlån skønnes faldet i statsgælden at udgøre 28,2 pct.-enheder fra 2001 til 2009.

Tabel 3.13
Statsgælden 2001-2009

	2001	2007	2008	2009	Ændr. 01-09
Nominel gæld ultimo året, mia. kr. (årets priser)					
Indenlandsk gæld	611,0	402,0	438,6	432,2	-178,8
Udenlandsk gæld	83,8	68,6	104,4	72,4	-11,4
Statens konto i Nationalbanken ¹⁾	-39,6	-85,4	-203,3	-165,8	-126,2
DSP's formue ²⁾	-141,1	-128,6	-124,4	-118,6	22,5
Øvrige fondes formuer ³⁾	-	-10,3	-11,0	-13,1	-13,1
Samlet statsgæld	514,1	246,4	204,3	207,2	-306,8
Samlet statsgæld i pct. af BNP	38,5	14,6	11,6	11,5	-27,0
Genudlån til statsgaranterede enheder⁴⁾	5,8	26,4	28,4	29,3	23,6
Samlet statsgæld korrigeret for genudlån	508,3	220,0	175,9	177,9	-330,4
Samlet statsgæld korr. for genudlån i pct. af BNP	38,1	13,0	10,0	9,9	-28,2

- 1) Statens konto i Nationalbanken er opgjort ifølge statsregnskabet for 2001, mens kontoen for 2007 er opgjort ifølge Nationalbankens månedsbalance.
- 2) Den Sociale Pensionsfond. Formuen inkluderer obligationsbeholdning og kontoindestående i Nationalbanken.
- 3) Højteknologifonden, Forebyggelsesfonden og Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond. Formuen inkluderer obligationsbeholdning og kontoindestående i Nationalbanken.
- 4) Omfatter alene genudlån til Udviklingselskabet By og Havn I/S, A/S Storebælt og A/S Øresund. Tallene stemmer derfor ikke overens med de samlede ændringer i genudlån, der fremgår af tabel 3.14.

Opgjort nominelt skønnes statsgælden at falde med 42,0 mia. kr. fra 246,4 mia. kr. i 2007 til 204,3 mia. kr. i 2008. I 2009 skønnes statsgælden af stige med 2,9 mia. kr. til 207,2 mia. kr. i 2009. Fra 2007 til 2009 skønnes statsgælden således nedbragt med 39,1 mia. kr.

Ændringen i statsgælden fra år til år svarer – bortset fra kurseffekter ved lånoptagelse – til nettokassesaldoen, dvs. likviditetseffekten af statens budget. Nettokassesaldoen afspejler statens nettobetaling og afviger dermed fra DAU-saldoen, der er en regnskabsmæssig opgørelse af statens indtægter og udgifter, som ikke nødvendigvis er sammenfaldende med statens faktiske ind- og udbetalinger i et givet år. Forskellen mellem nettokasse- og DAU-saldoen kan blandt andet henføres til beholdningsbevægelser, periodiseringer og statslige genudlån.

For 2008 skønnes nettokassesaldoen at udgøre 39,0 mia. kr., *jf. tabel 3.14*. I forhold til skønnet i august er der tale om en nedjustering på 10,9 mia. kr., der følger af et lavere skøn for DAU-saldoen, et forventet øget omfang af genudlån og lavere skøn for beholdningsbevægelser og periodiseringer. Nettokassesaldoen skønnes i 2009 at udgøre 0,2 mia. kr.

Tabel 3.14
DAU, nettokassesaldo og ændring i statsgæld, 2007-2009

	2007	2008		2009	
	Regn- skab	Aug.	Dec.	FFL09	FL09
Mia. kr. (årets priser)					
DAU-saldo	106,2	68,0	59,1	63,3	4,6
- Genudlån mv. (§ 40)	-8,5	-12,8	-15,5	-5,8	-4,7
- Beholdningsbevægelser og periodisering mv. (§ 41)	-14,9	-5,2	-4,7	-1,9	0,3
Nettokassesaldo	82,8	49,9	39,0	55,6	0,2
Nettofinansieringsbehov (-nettokassesaldo)	-82,8	-49,9	-39,0	-55,6	-0,2
Kurseffekter ved lånoptagelse/nettokøb af obligationer i Den Sociale Pensionsfond mv. ¹⁾	-2,8	1,1	-3,0	1,6	3,2
Ændring i statsgæld (år til år)	-85,6	-48,9	-42,0	-53,9	2,9

1) Kurseffekter ved lånoptagelse afspejler emissionskurstab eller -gevinster ved udstedelse af statsobligationer og nettokøb af obligationer i den Sociale Pensionsfond mfl.

Omfanget af genudlån skønnes at udgøre 15,5 mia. kr. i 2008 og 4,7 mia. kr. i 2009, hvoraf hovedparten gives til statslige selskaber⁴. Likviditetsjusteringen fra beholdningsbevægelser og periodiseringer mv. forventes at bidrage til en reduktion af nettokassesaldoen med 4,7 mia. kr. i 2008 og en forøgelse med 0,3 mia. kr. i 2009.

I forhold til augustvurderingen er der sket markante ændringer i statsgældspolitikken, jf. tabel 3.15. For at forbedre den danske pensionssektors muligheder for risikoafdækning i danske kroner åbnedes den 11. november 2008 en 30-årig dansk statsobligation. Endvidere er udenlandske forfald finansieret gennem udstedelser i fremmed valuta som følge af et illikvidt swapmarked. Provenuet fra den statslige låntagning er placeret på statens konto i Danmarks Nationalbank. Det statslige lånebehov i indværende år afspejler således bevægelserne i indestående på statens konto.

Som led i statsgældspolitikken er reglementet for Den Social Pensionsfond (DSP) justeret med henblik på at udvide muligheden for placeringer i blandt andet realkreditobligationer. Justeringen har til formål at give staten mulighed for via DSP at afdække statens renterisiko i forbindelse med finansieringen af de almene boliger. Fonden forventes i december 2008 at øge sine placeringer i korte realkreditobligationer med ca. 27 mia. kr. svarende til refinansieringsbehovet i de almene boliger, hvor staten bærer renterisikoen. Ved at staten låner og investerer i samme obligationer, afdækkes statens renterisiko, dvs. evt. højere renteudgifter modsvares af højere renteindtægter.

⁴ Herunder genudlån til Udviklingselskabet By og Havn I/S, A/S Storebælt og A/S Øresund.

Tabel 3.15

Bruttofinansieringsbehov og statens låntagning, 2007-2009

	2007	2008		2009	
	Regnskab	Aug.	Dec.	FFL09	FL09
Nettofinansieringsbehov	-82,8	-49,9	-39,0	-55,6	-0,2
- Afdrag på statsgæld i alt ¹⁾ :	79,2	101,7	74,5	96,9	131,9
Bruttofinansieringsbehov	-3,6	51,8	35,5	41,4	131,7
- Betalinger til staten ifm. valutaswaps	16,2	28,7	6,4	28,2	7,7
- Nedbringelse af statens konto i Nationalbanken	-16,7	23,0	-122,5	-17,0	63,7
Lånebehov²⁾	-3,1	0,0	151,6	30,1	60,4

1) Inkl. betalinger fra staten i valutaswaps samt statslige fondes nettoobligationskøb.

2) Indenlandsk og udenlandsk lånebehov.

Udviklingen i statsgælden afspejles i 2008 og 2009 ikke fuldt ud i udviklingen i ØMU-gælden, *jf. tabel 3.16*. ØMU-gælden omfatter primært statens, kommuners og regioners obligationsgæld. Dvs., statens indestående i Danmarks Nationalbank modregnes ikke i ØMU-gælden. Herudover korrigeres der i ØMU-gældsopgørelsen for beholdningen af statsobligationer i de offentlige delsektorer.

ØMU-gælden målt som andel af BNP skønnes øget med 4,0 pct.-enheder fra 2007 til 2008 og reduceret med 2,4 pct.-enheder fra 2008 til 2009. I forhold til 2001 er der samlet set tale om et fald på 20,8 pct.-enheder. Korrigeret for genudlån til de statsgaranterede enheder udgør faldet 22 pct.-enheder.

Udstedelse af en ny 30-årig statsobligation og placering af provenu herfra på statens konto indebærer sammen med en omlægning af DSP's midler fra statsobligationer mod korte realkreditobligationer en forøgelse af ØMU-gælden i henholdsvis 2008 og 2009.

Tabel 3.16

ØMU-gælden 2001-2009

	2001	2007	2008	2009	Ændr. 01-09
Nominel gæld ultimo året, mia. kr. (årets priser)					
Staten:					
Indenlandsk gæld	611,0	402,0	438,6	432,2	-178,8
Udenlandsk gæld	83,8	68,6	104,4	72,3	-11,4
DSP's statsobligationsbeholdning ¹⁾	-109,5	-118,2	-94,3	-83,4	26,1
Øvrige fondes statsobligationsbeholdning	-	-10,3	-11,0	-13,1	-13,1
Øvrige statslige poster	9,5	7,9	0,3	1,0	-8,5
Kommuner:					
Samlet gæld	60,8	96,0	96,0	96,0	35,2
Beholdning af statsobligationer	-5,1	-2,5	-2,5	-2,5	2,6
Sociale kasser og fonde (ATP mv.):					
Beholdning af statsobligationer mv.	0,2	0,4	0,4	0,4	0,2
Samlet ØMU-gæld	650,7	443,9	531,8	503,1	-147,6
Samlet ØMU-gæld i pct. af BNP	48,7	26,3	30,3	27,9	-20,8
Genudlån til statsgaranterede enheder ²⁾	5,8	26,4	28,4	29,3	23,6
Samlet ØMU-gæld korrigeret for genudlån	644,9	417,5	503,4	473,8	-171,1
Samlet ØMU-gæld korrigeret for genudlån i pct. af BNP	48,3	24,7	28,7	26,3	-22,0

1) Den Sociale Pensionsfond.

2) Genudlån til Udviklingselskabet By og Havn I/S, A/S Storebælt og A/S Øresund, hvorfor tallene ikke stemmer helt overens med de samlede ændringer i genudlån, der fremgår af tabel 3.14. De tre selskaber står for nærværende for langt det største omfang af nye genudlån.

Hverken udviklingen i ØMU-gælden eller statsgælden kan give et dækkende billede af holdbarheden af de offentlige finanser, idet gældsbegreberne ikke på tilstrækkelig vis omfatter statslige, kommunale og regionale finansielle nettoforpligtelser (eller aktiver) over for andre sektorer. Den finansielle nettogæld er således det relevante udgangspunkt for beregningerne af de offentlige finansers langsigtede holdbarhed.

Den offentlige nettogæld skønnes at falde fra et (finansielt) nettotilgodehavende på 3,6 pct. af BNP i 2007 til et nettotilgodehavende på 6,9 pct. af BNP i 2008 og 6,7 pct. af BNP i 2009, *jf. tabel 3.17*. For perioden 2001 til 2009 er der tale om et fald i nettogælden på 28,6 pct. af BNP. Forøgelsen af nettotilgodehavendet er på linje med 2015-planen og skal ses i sammenhæng med presset på de offentlige finanser på længere sigt blandt andet som følge af den demografiske udvikling og vigende indtægter fra olie- og gasaktiviteterne i Nordsøen.

Tabel 3.17

Nettogælden 2001-2009

	2001	2007	2008	2009	Ændr. 01-09
Offentlig nettogæld	291,9	-60,6	-121,5	-121,4	-413,3
Nettogæld i stat og kommuner	313,1	-59,7	-120,2	-120,3	-433,3
Offentlig nettogæld i pct. af BNP	21,9	-3,6	-6,9	-6,7	-28,6
Nettogæld i stat og kommuner i pct. af BNP	23,4	-3,5	-6,8	-6,7	-30,1

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

Resumé

- Overskuddet på de offentlige finanser skønnes til 52¼ mia. kr. i 2008 svarende til 3,0 pct. af BNP, mens der i 2009 forventes omtrent balance på de offentlige finanser.
- De offentlige overskud er nedjusteret med 12¼ mia. kr. i 2008 og 56 mia. kr. i 2009 i forhold til augustvurderingen. Nedjusteringerne skyldes navnlig lavere indtægter i lyset af udviklingen på de finansielle markeder, de vigende konjunkturer og faldende oliepriser.
- Der skønnes strukturelle overskud på 2¼ pct. af BNP i 2008 og ca. 1 pct. af BNP i 2009 og 2010, hvilket i 2009 og 2010 er i inden for målintervallet i 2015-planen på ¾ - 1¾ pct. af BNP frem mod 2010.
- Et første og overvejende beregningsteknisk skøn for de offentlige finanser i 2010 viser et underskud på knap 23 mia. kr. svarende til 1,2 pct. af BNP.
- Målt ved finanseffekten skønnes finanspolitikken samlet set at stimulere den økonomiske aktivitet svarende til 0,4 pct. af BNP i 2009. Det er primært væksten i de offentlige forbrugsudgifter og skattnedsættelser i medfør af skatteaftalen fra 2007 samt den kompenserende statslige skatnedsættelse i lyset af kommuneskatteforøgelsen i 2008, som bidrager til aktivitetsvirkningen i 2009. Dertil kommer, at der med den fortsatte suspension af SP-bidraget ikke er et aktivitetsdæmpende bidrag svarende til 0,1 pct. af BNP i 2009 som forudsat i august.
- I 2008 skønnes finanseffekten til 0,2 pct. af BNP især afledt af væksten i det offentlige forbrug.
- De samlede offentlige udgifter opgjort i pct. af BNP skønnes at falde med 1,4 pct.-enheder af BNP fra 2003 til 2010 i lyset af et ventet fald i renteudgifterne på 1,6 pct.-enheder af BNP og overførslerne svarende til 1,6 pct.-enheder af BNP. Forbrugstrykket ventes at stige med 0,7 pct.-enheder af BNP fra 2003 til 2010, således at det udgør 27,2 pct. af BNP i 2010.
- Skattetrykket ventes reduceret med 2,0 pct.-enheder af BNP fra 2003 til 2010, hvilket blandt andet skal ses i sammenhæng med et lavere personskattetryk som følge af skatnedsættelserne i Forårspakken i 2004 og skatteaftalen fra september 2007.

4.1 Offentlige finanser

Skønnet for de offentlige finanser i 2008 og 2009 tager afsæt i den aktuelle vurdering af dansk økonomi, *jf. Økonomisk Redegørelse*, december 2008.

Skønnet for de offentlige finanser for 2008 er blandt andet baseret på finansloven for 2008 og de ministerielle rammedegørelser for udgiftsudviklingen på statens område. Desuden tager vurderingen udgangspunkt i de kommunale og regionale budgetter for 2008 samt aftalerne med KL og Danske Regioner om økonomien i 2009. I 2009 er skønnet for de offentlige finanser baseret på finansloven for 2009 samt et foreløbigt skøn for de kommunale og regionale budgetter for 2009.

For 2010 beror skønnet overvejende på beregningstekniske forudsætninger. Derudover er det lagt til grund, at suspensionen af SP-bidraget videreføres, samt at mellem- og topskattegrænsen beregningsteknisk forhøjes med 5.000 kr. udover den almindelige regulering, således at antallet af mellem- og topskatteydere ikke stiger i forhold til 2007, *jf. skatteaftalen fra 2007*. Dertil kommer en skønnet engangsudbetaling vedr. pensionsafkastskat på godt 15 mia. kr.¹ som led i omlægningen af pensionsafkastskatten.

Danmarks Statistik har offentliggjort reviderede tal for de offentlige finanser, der viser et overskud på godt 75 mia. kr. i 2007, *jf. tabel 4.1*. I forhold til opgørelsen, som lå til grund for augustvurderingen, er den offentlige saldo dermed revideret ned med 6 mia. kr. i 2007. Nedrevisionen skyldes navnlig lavere indtægter fra personskatter mv. og pensionsafkastskat, *jf. bilag 2*. I 2006 er overskuddet revideret op med 1½ mia. kr. til 81½ mia. kr., mens overskuddet er revideret ned med ¼ mia. kr. til godt 77 mia. kr. i 2005.

¹ Der er tale om en udbetaling af negativ pensionsafkastskat som følge af omlægningen af pensionsafkastskatten fra institut- til individniveau. Udbetalingen vil således være en fremrykning af det provenutab, som ved de tidligere regler ville være udnyttet i løbet af 2-3 år. Det skønnes, at udbetalingerne vedrører 2/3 af beholdningen af negativ skat ultimo 2009. I nationalregnskabet registreres udbetalingerne som en kapitaloverførsel.

Tabel 4.1									
Saldoen på de offentlige finanser 2003-2010									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Mia. kr. (årets priser)									
August	-1,4	27,3	77,4	79,9	81,1	64,5	55,8	-	
December	-1,4	27,3	77,1	81,5	75,1	52,2	-0,3	-22,9	
Heraf stat ¹⁾	-1,7	27,6	81,8	88,6	78,6	-	-	-	
Heraf kommuner og amter/regioner ¹⁾	0,1	-0,4	-5,1	-7,4	-3,4	-	-	-	
Heraf sociale kasser og fonde ²⁾	0,2	0,2	0,4	0,3	0,0	-	-	-	
December (pct. af BNP)	-0,1	1,9	5,0	5,0	4,5	3,0	0,0	-1,2	
<p>1) Opgørelsen af saldoen for henholdsvis stat samt kommuner og amter/regioner afspejler ikke fuldt ud, at staten via overførsler til kommuner og amter/regioner overvejende bærer risikoen for konjunkturtelt betingede udsving i udgifter og indtægter.</p> <p>2) A-kasserne og Lønmodtagernes Garantifond.</p>									

Det offentlige overskud skønnes til 52¼ mia. kr. i 2008 svarende til 3,0 pct. af BNP, mens der i 2009 skønnes omtrent balance på de offentlige finanser. I 2010 skønnes et underskud på knap 23 mia. kr. svarende til 1,2 pct. af BNP.

Det forventede fald i de offentlige overskud fra 2007 til 2010 skal blandt andet ses i sammenhæng med udviklingen på de finansielle markeder, vigende konjunkturer og faldende oliepris. Derudover forventes et lavere personskatteprovenu som følge af skattenedsættelser i lyset af blandt andet skatteaftalen fra 2007 samt lavere forventede provenuer fra aktieindkomstskat, som kan henføres til faldende aktieindkomster. Som nævnt afholdes der desuden i 2010 en engangsudbetaling som led i omlægningen af pensionsafkastskatten.

Målt ved finanseffekten skønnes finanspolitikken aktivitetsevirkning til 0,2 pct. af BNP i 2008 og 0,4 pct. af BNP i 2009, *jf. afsnit 4.2*. Det er navnlig den offentlige forbrugsvækst og lavere personskatter som led i skatteaftalen fra 2007 samt den kompenserende statslige skattenedsættelse i lyset af kommuneskatteforøgelsen i 2008, som stimulerer aktiviteten i 2009.

Når der tages højde for konjunkturerne og andre midlertidige forholds påvirkning af de offentlige finanser, skønnes der strukturelle overskud på 2¼ pct. af BNP i 2008 og ca. 1 pct. af BNP i 2009 og 2010. De beregnede strukturelle overskud i 2009-2010 er inden for målintervallet i 2015-planen, der tilsiger strukturelle offentlige overskud mellem ¾ og 1¾ pct. af BNP frem mod 2010, *jf. afsnit 4.3*.

Ændringer i forhold til vurderingen i august 2008

Sammenlignet med skønnet i august er de offentlige overskud nedjusteret med 12¼ mia. kr. i 2008 og 56 mia. kr. i 2009, *jf. tabel 4.2*. Nedjusteringerne ligger dermed på linje med Finansministeriets status for den økonomiske situation, som blev offentlig-

gjort i oktober, hvor der forventedes nedjusteringer af de offentlige overskud på omkring 10 mia. kr. i 2008 og 50 mia. kr. i 2009.

Nedjusteringerne skal blandt andet ses i lyset af den finansielle uro og faldende oliepriser. De offentlige finanser er således meget volatile. Det gælder især indtægterne fra pensionsafkastskatten, selskabsskatten samt Nordsø-aktiviteterne, der er følsomme over for udviklingen på de finansielle markeder, aktiekurser, oliepriser mv.

Tabel 4.2**Ændring af den offentlige saldo i 2008-2009 siden august**

	2008	2009
Mia. kr. (årets priser)		
Nordsø-indtægter	-6,8	-21,4
Selskabsskatter, ikke kulbrinteskattepligtige	-5,2	-7,8
Pensionsafkastskat	0,0	-15,8
Personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidrag	1,7	0,3
Moms	-2,1	-2,9
Registreringsafgift	-1,3	-1,7
Offentligt forbrug	0,0	-0,7
Offentlige investeringer	-0,6	-0,9
Overførsler	-0,6	-1,1
Nettorenteudgifter og udbytter	0,8	-3,7
Subsidier	1,6	-0,2
Andre udgifts- og indtægtsposter	0,3	-0,1
Ændring af den offentlige saldo, i alt	-12,3	-56,1

Anm.: Negative tal angiver saldförværringer, mens positive tal viser saldförbedringer.

Nordsø-indtægterne er nedjusteret med $6\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2008 og knap $21\frac{1}{2}$ mia. kr. i 2009 afledt af en reduktion af skønnet for olieprisen med 19 dollar pr. tønde i 2008 og 68 dollar pr. tønde i 2009 sammenlignet med augustvurderingen.

Provenuet fra selskabsskatterne fra ikke kulbrinteskattepligtige selskaber er ligeledes nedjusteret med $5\frac{1}{4}$ mia. kr. i 2008 og $7\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2009, hvilket blandt andet skal ses i sammenhæng med en forventet lavere indtjening i den finansielle sektor, der står for godt $\frac{1}{3}$ af provenuet.

Sammenholdt med augustvurderingen nedjusteres provenuet fra pensionsafkastskatten med godt $15\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2009 i lyset af lavere aktieafkast som følge af den seneste tids kursfald og muligheden for at fremføre tab til efterfølgende år.

Provenuet fra personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidrag er opjusteret med $1\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2008 og godt $\frac{1}{4}$ mia. kr. i 2009 blandt andet i lyset af et forhøjet skøn for den samlede lønindkomst. Dertil kommer den videreførte suspension af SP-bidraget i 2009, der indebærer en forøgelse af skatteindtægterne i forhold til augustskønnet.

Indbetalingerne til SP er således fradragsberettigede, og med den fortsatte suspension vil indkomsten blive beskattet.

Nedjusteringen af momsprovenuet på 2 mia. kr. i 2008 og knap 3 mia. kr. i 2009 skyldes nedjusteringer af blandt andet det skønnede private forbrug, herunder køb af biler. I forlængelse heraf er provenuet fra registreringsafgiften desuden nedjusteret med godt 1¼ mia. kr. i 2008 og 1¾ mia. kr. i 2009.

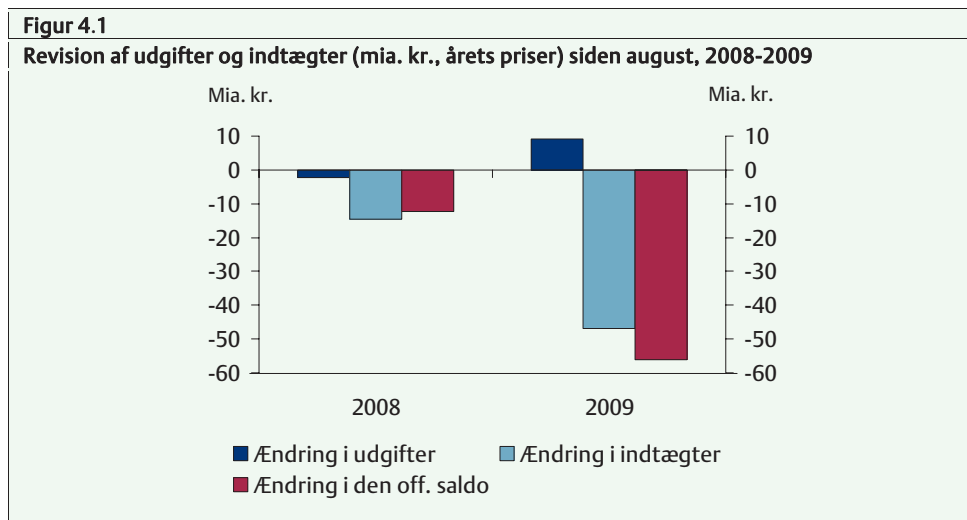
I forhold til augustvurderingen er skønnet for det nominelle offentlige forbrug uændret i 2008, men opjusteret med knap ¾ mia. kr. i 2009 navnlig i lyset af aftalerne om finansloven for 2009. Skønnet for de offentlige investeringer er opjusteret med knap ¾ mia. kr. i 2008 og knap 1 mia. kr. i 2009 blandt andet som følge af forventede meranlæg i kommunerne. Med afsæt i et foreløbigt skøn for den kommunale budgetlægning i 2009 er skønnet for det offentlige forbrug isoleret set nedjusteret med ½ mia. kr., mens de offentlige investeringer omvendt er opjusteret med ½ mia. kr. i 2009.

Udgifterne til indkomstoverførsler er opjusteret med knap ¾ mia. kr. i 2008 og godt 1 mia. kr. i 2009. Opjusteringen i 2009 skyldes primært forventede merudgifter til A-dagpenge og kontanthjælp i lyset af et højere ledighedsskøn end i august. Dertil kommer en opjustering af udbetalinger fra Lønmodtagernes Garantifond i 2008 og 2009 afledt af ændrede skøn som følge af flere udbetalinger i de første 3 kvartaler i 2008.

Skønnet for nettorenteudgifter og udbytter er nedjusteret med godt ¾ mia. kr. i 2008, mens det i 2009 er opjusteret med 3¾ mia. kr. i 2009. Opjusteringen i 2009 skal blandt andet ses i sammenhæng med et højere renteniveau og en forventet lavere gældsnedbringelse end lagt til grund i august.

Subsidierne er nedjusteret med godt 1½ mia. kr. i 2008 og opjusteret med ¼ mia. kr. i 2009. Nedjusteringen i 2008 dækker blandt andet over lavere aktivitet i det almene byggeri samt forventede lavere udgifter til løntilskud.

Revisionen af det skønnede overskud i 2008 og 2009 er især trukket af de offentlige indtægter, *jf. figur 4.1.*

De ændrede skøn for de offentlige finanser i 2008 og 2009 er uddybet i *boks 4.1.* og fremgår af *bilag 2.*

Boks 4.1**Revision af udgifts- og indtægtsskøn 2008 og 2009**

De nye skøn for de offentlige finanser indebærer en nedjustering af overskuddet på 12¼ mia. kr. i 2008 og 56 mia. kr. i 2009 i forhold til augustvurderingen, jf. nedenfor.

Skønnet for det nominelle *offentlige forbrug* er uændret i 2008, mens det er opjusteret med knap ¾ mia. kr. i 2009 navnlig i lyset af aftalerne om finansloven for 2009, der blandt andet omfatter en social- og sundhedspulje, pulje til fremme af en normal ventetidssituation på sygehusområdet, en ældrepulje m.fl. Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes til 1,6 pct. i 2008 og 1,2 pct. i 2009. Dermed er skønnet for realvæksten i 2008 uændret, mens det i 2009 er opjusteret med 0,1 pct.-enhed siden august. Der skønnes et fald i den offentlige beskæftigelse på 4.500 personer i 2008 og en stigning på 6.500 personer i 2009, hvilket skal ses i sammenhæng med strejkerne i foråret 2008. Skønnet er på linje med augustskønnet, når der korrigeres for Danmarks Statistiks indregning af strejkerne i den offentlige beskæftigelse. Samlet set forventes der ikke et gennemslag på det offentlige forbrug af strejkerne i 2008 som følge af forventet indhentning af den tabte produktion mv.

Skønnet for de nominelle *offentlige investeringer* opjusteres med knap ¾ mia. kr. i 2008 og knap 1 mia. kr. i 2009. Opjusteringen skyldes blandt andet forventede kommunale meranlæg i begge år og aftalerne om finansloven for 2009. Realvæksten i de offentlige investeringer skønnes til 6,4 pct. i 2008 og 1,2 pct. i 2009 og er i forhold til augustvurderingen opjusteret med 4,4 pct.-enheder i 2008 og 0,7 pct.-enheder i 2009.

Udgifterne til *indkomstoverførsler* opjusteret med knap ¾ mia. kr. i 2008 og 1 mia. kr. i 2009. I 2008 forventes blandt andet merudgifter vedr. den ikke-skattepligtige kontanthjælp, herunder forventede merudgifter til forsørgelse i hjemmet til pasning (tabt arbejdsfortjeneste) af børn under 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Opjusteringen i 2009 kan hovedsagligt henføres til øgede udgifter til A-dagpenge og kontanthjælp i lyset af en forventet stigning i ledigheden i 2009. Dertil kommer en opjustering af udbetalinger fra Lønmodtagernes Garantifond i 2008 og 2009 afledt af ændrede skøn som følge af flere udbetalinger i de første 3 kvartaler i 2008. I modsat retning trækker forventede lavere udgifter til sygedagpenge i begge år som følge af færre modtagere.

Subsidierne er nedjusteret med godt 1½ mia. kr. i 2008, mens de er opjusteret med knap ¼ mia. kr. i 2009. Nedjusteringen i 2008 dækker blandt andet over lavere aktivitet i det almene byggeri og forventede lavere udgifter til løntilskud, herunder især vedr. den nye ordning for kontant- og start-hjælpsmodtagere. I 2009 kan opjusteringen blandt andet henføres til, at udmøntningen af budgetreguleringen vedr. erhvervsstøtte ikke fuldt ud udmøntes til subsidier som forudsat i august.

Nettorenteudgifter og udbytter er nedjusteret med godt ¾ mia. kr. i 2008, mens de i 2009 er opjusteret med 3¼ mia. kr. Opjusteringen skal blandt andet ses i lyset af forventet lavere gældsnedbringelse og øget obligationsudstedelse end lagt til grund i august. Dertil kommer et højere renteniveau samt aktivomlægning i Den Sociale Pensionsfond.

Indtægterne fra Nordsø-aktiviteterne er nedjusteret med ca. 6¾ mia. kr. i 2008 og knap 21½ mia. kr. i 2009 afledt af en nedjustering af skønnet for olieprisen med 19 dollar pr. tønde i 2008 og 68 dollar pr. tønde i 2009 sammenlignet med augustvurderingen. Målt i danske kroner er prisen pr. tønde råolie således samlet set nedjusteret med ca. 60 kr. i 2008 og ca. 260 kr. i 2009.

Provenuet fra *selskabsskatterne fra ikke kulbrinteskattepligtige selskaber* er nedjusteret med 5¼ mia. kr. i 2008 og 7¾ mia. kr. i 2009. De ændrede skøn skal ses i sammenhæng med en lavere indtjening i den finansielle sektor, som står for godt 1/3 af det samlede provenu.

Boks 4.1 (fortsat)**Revision af udgifts- og indtægtsskøn 2008 og 2009**

Provenuet fra *personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidrag* opjusteret med 1¾ mia. kr. i 2008 og godt ¼ mia. kr. i 2009 blandt andet som følge af lavere skøn for husholdningernes nettorenteudgifter. For 2009 indebærer den videreførte suspension af SP-bidraget en forøgelse af skatteindtægterne på ca. 4½ mia. kr. i forhold til augustskønnet. Da indbetalingerne til SP er fradragsberettigede, vil en større del af indkomsten dermed blive beskattet, når SP fortsat er suspenderet i 2009. I modsat retning trækker blandt andet lavere skøn for aktieindkomst - særligt i 2009 - og vægtafgifter betalt af husholdningerne.

Provenuet fra *pensionsafkastskatten* er uændret i 2008, men nedjusteres med 15¾ mia. kr. i 2009. Dermed udgør provenuet i alt ca. 0,1 mia. kr. i 2008 og 1½ mia. kr. i 2009. Nedjusteringen i 2009 skyldes navnlig en betydelig opjustering af beholdningen af negativ pensionsafkastskat, der forventes fremført fra indkomståret 2008. Den ekstraordinært store beholdning af negativ fremført skat skyldes, at det forventede afkast fra aktier i 2008 er nedjusteret fra -14½ pct. i augustvurderingen til -42½ pct. Desuden forventes obligationsrenterne at stige mere i 2009 end forudsat i august, hvilket medfører, at det forventede afkast fra obligationer og afledte aktiver er nedjusteret.

Momsprovenuet er nedjusteret med godt 2 mia. kr. i 2008 og knap 3 mia. kr. i 2009 især som følge af en forventet lavere vækst i det private forbrug end skønnet i august, herunder købet af biler. Dertil kommer nedjusteringer af de private investeringer i begge år.

Provenuet fra *registreringsafgiften* er desuden nedjusteret med godt 1¼ mia. kr. i 2008 og 1¾ mia. kr. i 2009 i lyset af forventede færre bilkøb end skønnet i august. Herudover har afgiftsomlægningen i 2007 medført, at der sælges relativt flere små biler.

Udviklingen i udgifts- og skattetryk, 2003-2010

Det samlede udgiftstryk skønnes at udgøre 52,8 pct. af BNP i 2010, hvilket er et fald på 1,4 pct.-enheder i forhold til 2003, *jf. tabel 4.3*. Faldet kan blandt andet henføres til et fald i renteudgiftstrykket på 1,6 pct.-enheder af BNP afledt af blandt andet gældsafviklingen. Dertil kommer et fald i udgifterne til overførselsindkomster på 1,6 pct.-enheder af BNP i perioden.

Tabel 4.3

Udgifts- og skattetryk 2003-2010

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Ændr. 2003- 2010
Pct. af BNP									
Forbrug	26,5	26,5	26,0	25,9	26,0	26,2	27,0	27,2	0,7
Overførsler	17,4	17,1	16,5	15,6	15,3	15,0	15,3	15,8	-1,6
Investeringer	1,6	1,8	1,8	2,0	1,7	1,8	1,8	1,9	0,3
Renteudgifter	3,4	3,1	2,6	2,2	2,0	1,7	2,0	1,9	-1,6
Øvrige udgifter	5,2	5,2	5,0	5,0	5,0	5,5	5,2	6,0	0,7
Udgiftstryk¹⁾	54,2	53,7	51,9	50,7	50,0	50,2	51,2	52,8	-1,4
Personskatter mv. ²⁾	21,8	21,2	21,2	21,1	21,4	21,1	20,3	20,2	-1,6
Arbejdsmarkedsbidrag	4,4	4,4	4,4	4,4	4,5	4,6	4,6	4,6	0,1
Pensionsafkastskat	0,4	1,6	2,4	0,8	0,3	0,0	0,1	0,6	0,1
Selskabsskatter	2,9	3,2	3,9	4,4	3,6	3,3	2,4	2,6	-0,3
Moms	9,6	9,8	10,1	10,3	10,4	10,3	10,3	10,2	0,6
Øvrige indirekte skatter	7,8	7,8	7,9	7,8	7,6	7,3	7,1	7,0	-0,8
Øvrige skatter ³⁾	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	-0,2
Skattetryk	48,1	49,2	51,0	49,8	48,8	47,6	45,7	46,1	-2,0
Renteindtægter	1,5	1,5	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	0,0
Øvrige indtægter	4,6	5,1	4,8	4,8	4,5	4,4	4,2	4,2	-0,5
Told mv. til EU ⁴⁾	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
Indtægstryk¹⁾	54,1	55,6	56,9	55,7	54,5	53,2	51,2	51,5	-2,5
1)	Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen. På den baggrund afviger udgifts- og indtægstrykket definitorisk fra opgjorte tryk, der er baseret på Danmarks Statistiks opgørelser.								
2)	Personskatter mv. omfatter kildeskatter, vægtafgift fra husholdninger, bo- og gaveafgift samt andre personlige skatter.								
3)	Bidrag til sociale ordninger (A-kassebidrag, efterlønsbidrag mv.).								
4)	Ifølge nationalregnskabsprincipperne kategoriseres disse indtægter som skatter og indgår derfor i skattetrykket, men da indtægterne tilfalder EU, indgår de ikke i indtægstrykket.								

Det offentlige forbrug skønnes at udgøre 27,2 pct. af BNP i 2010 og ventes dermed at stige med 0,7 pct.-enheder af BNP i forhold til 2003 og med 1,3 pct.-enheder af BNP i forhold til 2007. Den skønnede stigning i forbrugstrykket fra 2007 til 2010 skal ses i lyset af den forholdsvis lave nominelle BNP-vækst i perioden samt relativt høje nominelle vækstrater i det offentlige forbrug, der blandt andet afspejler de offentlige overenskomster, der blev indgået i foråret.

Overførslernes bidrag til udgiftstrykket skønnes at være faldende fra 2003 til 2008, hvilket navnlig afspejler faldende udgifter til A-dagpenge og kontanthjælp i lyset af ledighedsudviklingen. Udgifterne til indkomstoverførsler i pct. af BNP ventes dog at stige fra 2008 til 2010 blandt andet som følge af en forventet stigning i ledigheden og flere folkepensionister. Dertil kommer, at satsreguleringsprocenten tiltager fra de

fastsatte reguleringssatser på 2,9 pct. i 2008 og 3,1 pct. i 2009 til en skønnet satsregulering på 4,2 pct. i 2010.

Der skønnes en stigning i de offentlige investeringer fra 1,8 pct. af BNP i 2008 og 2009 til 1,9 pct. af BNP i 2010, der skal ses i sammenhæng med en beregningsteknisk fastlagt indfasning af kvalitetsfonden.

De øvrige udgifter er påvirket af ekstraordinære forhold i 2008 og 2010. I 2008 ventes de øvrige udgifter at udgøre 5,5 pct. af BNP navnlig i lyset af kompensationen for skattepligten af indeksobligationer og ejendomme mv. på ca. 9½ mia. kr. som led i rammeaftalen om den fremtidige pensionsbeskatning. Det særligt høje niveau i 2010 på 6,0 pct. af BNP vedrører en skønnet engangsudbetaling vedr. pensionsafkastskatten på godt 15 mia. kr., jf. ovenfor.

Skattetrykket, opgjort som skatteindtægternes andel af BNP, skønnes at falde med 2,0 pct.-enheder fra 2003 til 2010. Det faldende skattetryk afspejler blandt andet lempelsen af beskatningen som følge af Forårspakken i 2004, skatteaftalen fra 2007 samt skattestoppet.

Udviklingen i skattetrykket er ikke et velegnet mål for den økonomiske politiks bidrag til ændringer i skattebelastningen. Provenuvirkninger af diskretionært besluttede ændringer i skatte- og afgiftsregler giver et mere retvisende billede. Det skyldes først og fremmest, at konjunkturudviklingen samt udsving i oliepriser, aktiekurser og renter mv. ofte vil medføre, at væksten i beskatningsgrundlaget for en række skatter og afgifter afviger fra væksten i BNP. Det kan føre til betydelige udsving i skattetrykket fra år til år, selvom skattebelastningen er uændret. Det gælder ikke mindst med hensyn til pensionsafkastskatten og (selskabs)skatterne fra Nordsø-aktiviteterne, men fx også registreringsafgift, moms og tinglysningsafgift.

Det samlede offentlige indtægtstryk skønnes reduceret med 2,5 pct.-enheder fra 2003 til 2010 som følge af det lavere skattetryk og en reduktion i de øvrige indtægter i forhold til BNP.

Det offentlige forbrug, 2001 til 2010

I perioden 2002-2007 er realvæksten i det offentlige forbrug opgjort til 1,5 pct. i gennemsnit om året, jf. tabel 4.4.

Tabel 4.4

Realvækst i det offentlige forbrug, 2002-2010

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Gnst. 2002- 2007	2008	2009	2010	Gnst. 2002- 2010
Realvækst i pct.											
Stat	1,1	-2,1	1,9	-0,9	2,6	10,3	-	-	-	-	-
Kommuner og amter/ regioner	2,6	1,9	1,8	2,2	1,9	-2,1	-	-			-
I alt¹⁾	2,1	0,7	1,8	1,3	2,1	1,3	1,5	1,6	1,2	1,0	1,4

Anm.: Danmarks Statistik korrigerer ikke for flytning af opgaver mellem sektorer. I 2005 og 2006 er den sektorfordelte realvækst påvirket af opgaveflytningen på skatte- og inddrivelsesområdet pr. 1/11 2005. I 2007 er realvæksten påvirket af kommunalreformen, der blandt andet har medført, at staten har overtaget en række af amternes tidligere opgaver.

1) Omfatter endvidere A-kasser mv., der bidrager marginalt til realvæksten i perioden.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger og skøn.

Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes til 1,6 pct. i 2008 og 1,2 pct. i 2009. Skønnene afspejler blandt andet de aftalte løft på sundhedsområdet og de borgernære serviceområder i kommunerne i økonomiaftalerne med Danske Regioner og KL i 2008 og 2009. Dertil kommer i begge år yderligere midler til forskning og uddannelse som led i globaliseringsstrategien og til forbedring af kvaliteten i den offentlige sektor som led i kvalitetsreformen. I skønnet er desuden indarbejdet den statslige opsparringsordning, der isoleret set reducerer realvæksten med 0,2 pct.-enheder i 2008, men omvendt øger realvæksten med 0,2 pct.-enheder i 2009.

Det seneste kvartalsvise nationalregnskab afspejler et relativt lavt offentligt forbrug - nominelt og realt - i årets første tre kvartaler i forhold til skønnet for hele året 2008. Det mere afdæmpede nominelle forløb i nationalregnskabet kan ifølge Danmarks Statistik ses i lyset af forårets strejker og den sene vedtagelse af finansloven for 2008, der isoleret set trækker i retning af et lavere forbrug i starten af året. Nationalregnskabets mere afdæmpede reale forløb følger af en relativ kraftig prisudvikling, der umiddelbart forekommer i overkanten i lyset af blandt andet medicinprisudviklingen, en række initiativer til mere effektivt og billigere offentligt indkøb mv. Som det tidligere har været tilfældet, blandt andet i 2006, vurderes opgørelsen af det offentlige forbrug i det kvartalsvise nationalregnskab at være forbundet med betydelig usikkerhed, og andre kilder, herunder de ministerielle rammedegørelser for 2008 og en status for det forventede kommunale regnskab for 2008, tillægges derfor større vægt i den samlede vurdering af forløbet i det offentlige forbrug i 2008.

Realvæksten i det offentlige forbrug i 2010 er beregningsteknisk forudsat til 1,0 pct. i overensstemmelse med det forudsatte forløb for det offentlige forbrug i 2015-planen.

I perioden 2002-2010 skønnes realvæksten i det offentlige forbrug således til 1,4 pct. i gennemsnit om året.

Den offentlige beskæftigelse, 2001 til 2010

Den offentlige beskæftigelse er øget med 12.300 personer fra 2001 til 2007, *jf. tabel 4.5*. Det viser de senest tal fra nationalregnskabet opgjort ekskl. aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik.

Tabel 4.5							
Ændring i den offentlige beskæftigelse, 2002-2007							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	I alt 02-07
Antal i 1.000							
Nationalregnskabet, antal personer (ekskl. orlov)							
Ekskl. aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik	11,5	-3,2	1,0	3,8	2,0	-2,8	12,3
Aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik	-0,5	-4,5	-2,3	-0,9	-0,9	-0,6	-9,6
Inkl. aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik	11,0	-7,7	-1,2	2,9	1,1	-3,4	2,7
ATR, antal personer (inkl. orlov)	9,3	-2,8	0,9	3,7	2,7	-3,2	10,6
ATP-opgørelse (fuldtidspersoner)¹⁾							
Stat	-0,3	-2,3	-2,5	0,1	1,9	-	-
Kommuner og amter	8,6	2,9	3,0	-1,7	-2,0	-	-
Sociale kasser og fonde	0,1	0,0	0,0	-0,4	0,2	-	-
I alt	8,4	0,6	0,5	-2,0	0,1	0,2	7,8
1) Minimum 27 timer pr. uge, ekskl. aktiverede ledige i virksomhedspraktik. Danmarks Statistik korrigerer ikke for flytning af opgaver mellem sektorer. I 2005 og 2006 er sektorfordelingen påvirket af opgaveflytningen på skatte- og inddrivelsesområdet pr. 1/11 2005. Som følge af opgaveomlægninger i forbindelse med kommunalreformen foreligger der ikke en sektorfordelt opgørelse fra 2007.							
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger og skøn.							

Til sammenligning er væksten i den offentlige beskæftigelse med afsæt i Arbejdstidsregnskabet (ATR) på 10.600 personer (inkl. orlov) fra 2001 til 2007. Forskellen i de to opgørelser skyldes, at ATR inkluderer personer på orlov.

Opgjort inkl. aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik steg den offentlige beskæftigelse ifølge nationalregnskabet med 2.700 personer fra 2001 til 2007. Antallet af aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik har været faldende i perioden og er reduceret med 9.600 personer fra 2001 til 2007. Det bemærkes, at de andre beskæftigelsesstatistikker ikke omfatter aktiverede ledige i offentlig virksomhedspraktik.

Den ATP-baserede beskæftigelsesindikator viser en samlet vækst i den offentlige beskæftigelse på 7.800 personer fra 2001 til 2007, der dermed er lavere end væksten

ifølge både nationalregnskabet (ekskl. aktiverede ledige i virksomhedspraktik) og ATR. Det følger blandt andet af omregningen til fuldtidspersoner i den ATP-baserede indikator. Dertil kommer, at den ATP-baserede indikator er forbundet med større usikkerhed end nationalregnskabet og ATR.

I 2008 skønnes der et fald i den offentlige beskæftigelse på 4.500 personer, *jf. tabel 4.6*. Faldet skal ses i lyset af forårets strejker på det offentlige område. Med betydelig usikkerhed skønner Danmarks Statistik, at forårets strejker har reduceret den offentlige beskæftigelse svarende til gennemsnitligt 22.000 personer i 2. kvartal 2008.

Tabel 4.6
Skønnet ændring i den offentlige beskæftigelse, 2008-2010

	2008		2009		2010
	Aug.	Dec.	Aug.	Dec.	Dec.
Antal i 1.000 personer					
Offentlig beskæftigelse	1,0	-4,5 (1,0)	1,0	6,5 (1,0)	1,0

Anm.: Tallene i parentes angiver væksten i beskæftigelsen korrigeret for strejkerne.

I augustvurderingen er væksten i den offentlige beskæftigelse skønnet til 1.000 personer i 2008. Det skyldes, at der til grund for augustskønnet lå en antagelse om, at de strejkende ville indgå i beskæftigelsen ekskl. orlov mv., som det var tilfældet med strejkerne i 1998. Danmarks Statistik oplyser, at indregningen af strejkerne i foråret 2008 ligger mere på linje med internationale vejledninger, end det var tilfældet med indregningen af strejkerne i 1998. Korrigeres der for Danmarks Statistiks håndtering af de 22.000 strejkende personer, ligger skønnet for 2008 og 2009 på linje med skønnet i august. I 2010 skønnes en vækst i den offentlige beskæftigelse på 1.000 personer.

4.2 Finanspolitikens aktivitetsvirkning

Finanspolitikens umiddelbare påvirkning af den økonomiske aktivitet måles ved den ét-årige finanseffekt. En positiv finanseffekt indikerer, at finanspolitikken medvirker til at øge den økonomiske aktivitet, mens en negativ finanseffekt ansues som en finanspolitisk afdæmpning af aktiviteten.

Med afsæt i finanslovsaftalerne og et foreløbigt skøn for kommune- og regionsbudgetterne for 2009 skønnes finanspolitikens aktivitetsvirkning målt ved finanseffekten til 0,4 pct. af BNP i 2009, *jf. tabel 4.7*.

Tabel 4.7							
Finanseffekten, 2003-2009							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Aktivitetsvirkning, pct. af BNP							
Udgifter i alt	-0,3	0,4	0,3	0,4	-0,1	0,2	0,2
Indtægter i alt	0,1	0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2
Finanseffekt i alt	-0,2	0,8	0,3	0,5	-0,1	0,2	0,4
Midlertidig suspension af SP ¹⁾	-	0,1	-	-	-	-	-
1) Med omlægningen af den særlige pensionsopsparring (SP) til en individuel pensionsordning fra og med 2001 medregnes SP-bidraget ikke i finanseffekten, hvis afsæt er offentlige budgetposter.							

Finanseffekten i 2009 følger primært af skønnet for det offentlige forbrug og skatteenedsættelserne i medfør af skatteaftalen fra 2007. Hertil kommer virkningen af den kompenserende statslige skatteenedsættelse i 2009 afledt af kommuneskatteforøgelsen i 2008.

Augustgrundlaget og finanslovsaftalerne for 2009 indebærer isoleret set en finanseffekt på godt 0,3 pct. af BNP i 2009. Dertil kommer blandt andet en betydelig nedjustering af subsidierne i 2008, som ikke bærer med over i skønnet for 2009, og derfor bidrager til øget udgiftsvækst i 2009. På den baggrund opjusteres finanseffekten med 0,1 pct.-enhed i 2009 sammenlignet med skønnet i august.

De direkte provenuer, der indgår i beregningen af finanseffekten², skønnes til ca. 16 mia. kr. i 2009 omtrent ligeligt på udgifter og indtægter. Disse provenuer anvendes i sammenligninger af finanspolitikken mellem lande, fordi de nogenlunde svarer til de opgørelser, der foreligger for andre lande. Målt ved de direkte provenuer svarer den finanspolitiske lempelse til knap 1 pct. af BNP i 2009.

Finanseffekten i 2008 skønnes til 0,2 pct. af BNP primært i lyset af den offentlige forbrugsvækst. I forhold til skønnet i august er finanseffekten opjusteret med knap 0,1 pct.-enhed, og den større aktivitetsvirkning følger især af en opjustering af realvæksten i de offentlige investeringer i 2008 afledt af udstedte dispensationer til kommunale meranlæg i 2008.

Finanspolitikkenes aktivitetsvirkning i 2010 er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, men vil finde sted i løbet af 2009.

² Metoden til beregningen af finanseffekten er nærmere belyst i *Finansredegørelse 2004*, juni 2004, og *Økonomisk Redegørelse*, december 2004.

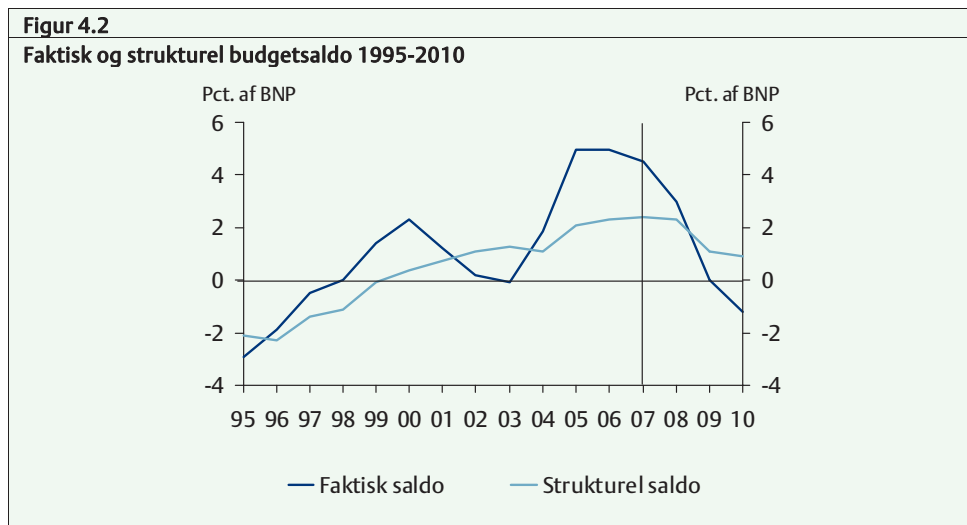
4.3 Strukturel budgetsaldo

Saldoen på de offentlige finanser afhænger af konjunktursituationen. I perioder med høj økonomisk vækst stiger de offentlige indtægter fra skatter og afgifter således relativt meget, mens udgifterne til overførselsindkomster har en tendens til at falde – primært som følge af faldende ledighed. Potentialet for en gunstig udvikling i den offentlige saldo er derfor større i en højkonjunktur med lav ledighed og høj beskæftigelse end i en periode med højere ledighed og lavere beskæftigelse.

Den *strukturelle budgetsaldo* opgøres som den faktiske offentlige saldo fratrukket det positive eller negative bidrag fra konjunkturerne og angiver dermed stillingen på de offentlige finanser rensset for den givne konjunktursituation, jf. *Økonomisk Redegørelse*, december 2008. Forskellen mellem den faktiske og den strukturelle saldo afhænger af, hvor mange ledige ressourcer der er i økonomien. Den strukturelle budgetsaldo er derfor blandt andet bestemt af finanspolitikkenes stramhedsgrad og den skønnede strukturelle ledighed.

Udover bidrag fra konjunkturerne korrigeres der i beregningen af den strukturelle saldo også for indflydelsen af særlige forhold, som ikke er direkte knyttet til konjunkturudviklingen, men som kan have betydelig og varierende indflydelse på de offentlige finanser fra år til år. Det drejer sig især om pensionsafkastskatteprovenuet, der afhænger af udviklingen i aktie- og obligationskurserne, hvorfor provenuet kan fluktuere meget kraftigt, selskabsskatteprovenuet, herunder fra Nordsø-aktiviteterne samt udviklingen i de offentlige drifts- og kapitaloverførsler.

Det beregnede strukturelle overskud udgør 2,3 pct. af BNP i 2008 og 1,1 pct. af BNP i 2009, mens det strukturelle overskud i 2010 er beregnet til 0,9 pct. af BNP, jf. figur 4.2. De beregnede strukturelle overskud i 2009-2010 ligger dermed inden for målintervalleret i 2015-planen, der tilsiger strukturelle offentlige overskud mellem $\frac{3}{4}$ og $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP frem mod 2010, jf. *Mod nye mål – Danmark 2015*.

I perioden 2004 til 2008 bidrager konjunkturerne og udviklingen på de finansielle markeder til, at de skønnede faktiske overskud er større end de strukturelle overskud. Det skyldes især de ekstraordinært store provenuer fra pensionsafkastskatten i 2004 og 2005 samt den gunstige konjunkturudvikling i 2006-2008, der midlertidigt skønnes at bidrage til en større faktisk saldo. Dertil kommer høje indtægter fra Nordsøaktiviteterne i 2005-2008 afledt af olieprisudviklingen.

I 2009 og 2010 skønnes det strukturelle offentlige overskud at være større end det forventede faktiske offentlige overskud. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med vigende konjunkturer, og at indtægterne fra pensionsafkastskatten ventes at ligge under det beregnede normalniveau.

Fra 2002 til 2009 skønnes omtrent uændret strukturel saldo, *jf. tabel 4.8*.

Tabel 4.8

Den strukturelle budgetsaldo (pct. af BNP), 2002-2009

Strukturel saldo (korrigeret for SP-indbetalinger)		Ændring som følge af								
Ni- veau	Årlig ændr.	Finans- poli- tik ¹⁾	Ar- bejds- tid	Pensions- afkast- skat	Netto- rente- udgifter	Nord- sø	Speci- elle- poster ²⁾	Efter- spørg- sel ³⁾	Andre for- hold	
2002	1,1									
2003	1,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0	-0,4
2004	1,1	-0,2	-1,4	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0	0,7	0,3
2005	2,1	1,0	-0,3	0,0	0,1	0,3	0,1	0,0	0,4	0,5
2006	2,3	0,2	-0,5	0,0	0,1	0,3	0,1	-0,1	0,3	0,0
2007	2,4	0,1	0,3	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	-0,7
2008	2,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	-0,1	-0,1	-0,2
2009	1,1	-1,2	-0,9	0,0	-0,1	0,1	-0,1	0,0	0,1	-0,3
I alt	0,0	-2,7	0,0	0,1	1,7	0,6	-0,2	1,5	-0,8	

1) Bidraget fra finanspolitikken afviger som følge af metodeforskelle fra finanseffekten.
2) De specielle poster indeholder blandt andet diverse drifts- og kapitaloverførsler (netto), herunder blandt andet offentlige overførsler til udlandet.
3) Strukturelle virkninger for de offentlige finanser af ændringer i efterspørgsels sammensætningen, der navnlig følger af forskelle i den indirekte beskatning.

Kilde: *Økonomisk Redegørelse*, december 2008.

Faldende nettorenteudgifter bidrager isoleret set til at forøge den strukturelle saldo med 1,7 pct.-enheder af BNP i perioden. Hertil kommer, at efterspørgsels sammensætningen navnlig i 2004-2006, der er karakteriseret ved en relativt høj vækst i det private forbrug, har medført et større afgiftsindhold i den samlede efterspørgsel, end hvis fremgangen havde været mere ligeligt fordelt på privatforbrug, investeringer og eksport. I opgørelsen af den strukturelle saldo bidrager dette skift til at styrke den strukturelle saldo med 1,5 pct.-enheder af BNP siden 2002.

Finanspolitikken bidrager omvendt til en reduktion af det strukturelle overskud på 2,7 pct.-enheder af BNP i perioden, herunder som følge af væksten i det offentlige forbrug samt skatteenedsættelserne som led i Forårsaftalen fra 2004 og skatteaftalen fra 2007.

5. English Summary

The financial turmoil and weak international growth outlook has a marked impact on the Danish economy, yet capacity utilization is still high. As expected, unemployment is starting to rise, but from an extraordinarily low level. There are still shortages of qualified labour in a number of industries reflecting continued labour market pressure, cf. *Economic Survey*, December 2008.

The financial turmoil and weakening cyclical conditions are expected to contribute to significant reductions of the general government surplus. The surplus is thus estimated to decline from DKK 75-80bn in the years 2005-2007 to DKK 52¼bn in 2008, and balance is expected in 2009. In 2010 a general government deficit of approx. DKK 23bn is estimated. The significant reductions also show that the large general government surpluses in recent years have been due to strong cyclical conditions, high oil prices and a positive development on the financial markets. Given the weaker outlook, these conditions have changed implying weaker finances in the coming years.

Based on the central government budget for 2009 and the agreements with the local governments on the economy in 2009 the fiscal effect is estimated at 0.4 per cent of GDP in 2009. The fiscal expansion stems from the estimated growth in public consumption and a reduction of personal income taxes, mainly due to the agreement on tax cuts in 2008-2009.

The central government budget for 2009 includes a range of major new initiatives, involving further investments in research and education as well as higher quality in public services, including funds aimed at supporting municipal investments, a strengthening of police efforts and the health care area and a range of improvements for the elderly and for vulnerable groups among others.

5.1 General government finances

The estimates for the general government finances in 2008 and 2009 are based on the short term projections for the Danish economy, cf. *Economic Survey*, December 2008.

Furthermore, the estimates for 2008 are based on the central government budget for 2008, a status for the central government spending in 2008, the local government budgets for 2008 and the agreements with the local governments on the economy in 2009. In addition, the estimates for 2009 are based on the central government budget for 2009 and a preliminary estimate of the local government budgets for 2009.

The estimates for 2010 are mainly based on technical assumptions. In addition, further extension on suspension of the special pension scheme (SP) is assumed, and middle and top income tax brackets have been technically raised according to the tax agreement from 2007. Furthermore, a one-off payment of estimated DKK 15bn in 2010 is included as part of a change of the pension yield taxation.

According to revised data from Statistics Denmark the general government surplus in 2007 amounted to approx. DKK 75bn, *cf. table 5.1*. This is a downward revision of DKK 6bn in 2007 compared to the August projection. In 2006 the general government surplus is upward revised by DKK 1½bn to DKK 81½bn, while the surplus is downward revised by DKK ¼bn to approx. DKK 77bn in 2005.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DKK bn, current prices								
August 2008	-1.4	27.3	77.4	79.9	81.1	64.5	55.8	-
December 2008	-1.4	27.3	77.1	81.5	75.1	52.2	-0.3	-22.9
- Central government	-1.7	27.6	81.8	88.6	78.6	-	-	-
- Local governments	0.1	-0.4	-5.1	-7.4	-3.4	-	-	-
- Social funds	0.2	0.2	0.4	0.3	0.0	-	-	-
December 2008 (per cent of GDP)	-0.1	1.9	5.0	5.0	4.5	3.0	0.0	-1.2
Note: The specification of the central and local government budget balances do not fully reflect that the central government through transfers to local governments bears the risk of fluctuations in expenditures and revenues due to the business cycles.								

The general government surplus is estimated at DKK 52.2bn in 2008, which corresponds to 3 per cent of GDP in 2008. In 2009, the general government budget is expected to be almost in balance. For 2010, however, a deficit on the general government finances of DKK 22.9bn is estimated corresponding to 1.2 per cent of GDP in 2010.

The fiscal surpluses are expected to be declining through 2007-2010 mainly due to weakening cyclical conditions and financial markets as well as declining revenues from the North Sea activities in light of lower expected oil prices.

Compared to the August projection the general government surplus has been downward adjusted by approx. DKK 12.3bn in 2008 and DKK 56.1bn in 2009, *cf. table 5.2*.

The downward adjustments are among other things to be seen in light of the troubled financial markets and falling oil prices. The general government budget balance is highly volatile in particular with regards to revenues from pension yield taxation,

corporate taxes and the North Sea oil and gas exploration activities, which are highly correlated with stock prices, financial market conditions and the oil price.

Table 5.2**Revision of the general government budget balance from August to December**

	2008	2009
DKK bn, current prices		
North Sea oil and gas exploration activities	-6.8	-21.4
Corporate taxes excluding North Sea oil and gas exploration activities	-5.2	-7.8
Pension yield taxation	0.0	-15.8
Personal taxes etc. and labour market contributions	1.7	0.3
Value Added Tax	-2.1	-2.9
Vehicle registration tax	-1.3	-1.7
Public consumption expenditures	0.0	-0.7
Public investment expenditures	-0.6	-0.9
Income transfers	-0.6	-1.1
Net interest expenditures and dividends	0.8	-3.7
Subsidies	1.6	-0.2
Other expenditures and revenues	0.3	-0.1
Total revision of general government budget balance	-12.3	-56.1

Note: Negative numbers imply reductions of the surplus due to reduced revenues or increased expenditures, and positive numbers imply increases in the surplus due to increased revenues or decreased expenditures.

Estimated revenues from the North Sea activities have been downward adjusted by approx. DKK 6³/₄bn in 2008 and DKK 21¹/₂bn in 2009 compared to the August projection due to downward adjustments of the expected oil prices in 2008 and 2009.

Corporate tax revenues, excluding those related to North Sea activities, have been downward adjusted by approx. DKK 5¹/₄bn in 2008 and DKK 7³/₄bn 2009 among other things in light of lower estimated earnings in the financial sector that contributes to about one third of the revenues from corporate taxes.

The revenues from the pension yield taxation have been downward adjusted by approx. DKK 15³/₄bn in 2009 due to lower expected returns on stocks and the possibility of forwarding losses to 2009 and the following years.

The revenues from personal taxes etc. and labour market contributions are upward adjusted by approx. DKK 1³/₄bn in 2008 and DKK ¹/₄bn in 2009 among other things due to higher estimates of expected wage earnings. In addition, further extension on suspension of the special pension scheme (SP) in 2009 contributes to higher revenues seeing that SP contributions are deductible.

The downward adjustments of the revenues from the VAT by approx. DKK 2bn in 2008 and DKK 3bn in 2009 are due to downward adjustments of expected private

consumption, including car purchases. In addition, revenues from the vehicle registration tax are downward adjusted by approx. DKK 1¹/₄bn in 2008 and DKK 1³/₄bn in 2009.

Public consumption expenditures are unchanged in 2008 compared to the August projection, but have been upward adjusted by approx. DKK ³/₄bn in 2009 mainly due to the agreements on the central government budget for 2009. Estimated public investment expenditures are upward adjusted by approx. DKK ³/₄bn in 2008 and approx. DKK 1bn in 2009 among other things due to higher expected investment expenditures in the municipalities.

The expenditures for income transfers have been upward adjusted by approx. DKK ³/₄bn in 2008 and DKK 1bn in 2009. The upward adjustment in 2009 is primarily due to higher estimated unemployment compared to the August projection.

The estimated net interest expenditures and dividends are upward adjusted by approx. DKK ³/₄bn in 2008 and DKK 3³/₄bn in 2009 mainly due to the higher interest rates and a lower degree of public debt reduction than expected in August.

The subsidies have been downward adjusted by approx. DKK 1¹/₂bn in 2008 and upward adjusted by approx. DKK ¹/₄bn in 2009. The downward adjustment in 2008 is among other things due to a lower activity in subsidised housing as well expected lower expenses for wage subsidies.

The expenditure burden, i.e. the ratio of government expenditure to GDP, is estimated at 52.8 per cent of GDP in 2010, which is a decrease of 1.4 percentage points since 2003, *cf. table 5.3*. The decrease is primarily due to a reduction in the interest rate expenditure burden of 1.6 percentage points following the reduction of public debt. In addition, a decrease in income transfers of 1.6 per cent of GDP is also expected in the period.

Table 5.3
Expenditure, tax and revenue burden, 2003-2010

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Diff. 2003- 2010
Per cent of GDP									
Expenditure burden ¹⁾	54.2	53.7	51.9	50.7	50.0	50.2	51.2	52.8	-1.4
Tax burden	48.1	49.2	51.0	49.8	48.8	47.6	45.7	46.1	-2.0
Revenue burden ¹⁾	54.1	55.6	56.9	55.7	54.5	53.2	51.2	51.5	-2.5

1) The specification of total public expenditures and revenues deviates from the specification from Statistics Denmark. Total public expenditures reflect public consumption, which includes revenues from sales and calculated depreciation expenditure, and total revenues include calculated depreciation. The specification of public expenditure from Statistics Denmark does not include public sales, which are included in total revenues, and calculated depreciation is not included in public expenditures and revenues in the specification from Statistics Denmark. Thus, the expenditure and revenue burden differ from the ascertained burdens based on the specifications according to Statistics Denmark.

The tax burden, i.e. the ratio of aggregate tax revenues to GDP, is estimated to decrease by approx. 2.0 percentage points from 2003 to 2010. The decreasing tax burden reflects among other things the reduction of personal income taxes due to the tax cuts in 2004, 2008-2009, and the tax freeze.

The revenue burden, i.e. the ratio of general government revenues to GDP, is estimated to decrease by approx. 2.5 percentage points from 2003 to 2010 due to the reduced tax burden and a reduction in the other revenues in proportion of GDP.

Detailed information about the expenditure, tax and revenue burden may be found in *Annex 2*.

5.2 Fiscal stance

The fiscal effect is an indicator of the fiscal policy stance. The fiscal effect measures the impact of fiscal policy changes on economic activity – measured by the estimated impact on GDP.

Based on the central government budget for 2009 and a preliminary estimate of the local governments on the economy in 2009 the fiscal effect is estimated at 0.4 per cent of GDP in 2009, *cf. table 5.4*.

Table 5.4							
Fiscal effect, 2003-2009							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Per cent of GDP							
Expenditures	-0.3	0.4	0.3	0.4	-0.1	0.2	0.2
Revenues	0.1	0.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.2
Fiscal effect	-0.2	0.8	0.3	0.5	-0.1	0.2	0.4
Special Pension scheme (SP)	-	0.1	-	-	-	-	-

The fiscal effect in 2009 is primarily to be seen in connection with the estimated public consumption growth and the reduction of personal income taxes due to the agreement on tax cuts in 2008-2009 and the central government tax reduction in 2009 in light of the local government tax increase in 2008.

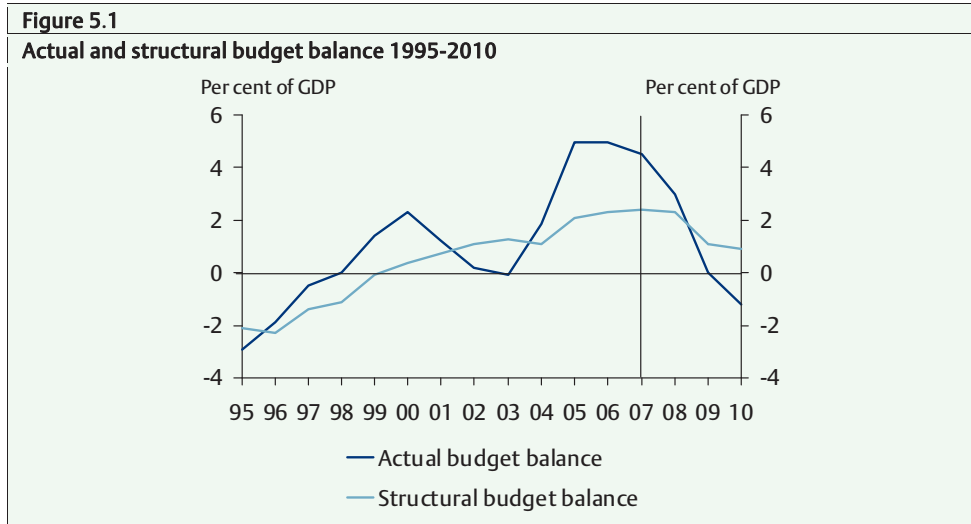
Compared to the August projection the fiscal effect is upward adjusted by 0.1 per cent of GDP in 2009 among other things due to higher growth in public subsidies in light of a downward adjustment of the estimated expenditures in 2008 and the agreement on the central government budget for 2009.

The fiscal effect is estimated at 0.2 per cent of GDP in 2008 and is upward adjusted by approx. 0.1 per cent of GDP compared to the August projection. The upward adjustment primarily reflects a higher estimated growth in public investment spending. The fiscal effect in 2010 has not yet been determined as the economic priorities for 2010 will be decided during 2009.

5.3 Structural budget balance

The structural balance is the general government budget balance adjusted for the estimated impact on the budget from the cyclical position of the economy and some special factors. Thus, the structural balance is determined mainly by fiscal policy and structural changes in the economy, including changes in the structural rate of unemployment and the underlying growth of the labour force.

The structural budget balance is estimated at 2.3 per cent of GDP in 2008, 1.1 per cent of GDP in 2009, and 0.9 per cent of GDP in 2010, *cf. figure 5.1*. This is in line with the 2015-plan which specifies a medium-term objective for the structural surplus of between $\frac{3}{4}$ and $1\frac{3}{4}$ per cent of GDP towards 2010.

In the years 2004-2008 actual general budget surpluses have been larger than the estimated structural budget balance surpluses. This primarily reflects extraordinarily large revenues from the pension yield taxation in 2004 and 2005, the strong cyclical position of the economy in 2006-2008 and the high revenues from North Sea oil and gas activities in 2005-2008.

In 2009 and 2010 the structural budget balance is estimated to be larger than the actual general budget surplus, which in part owes to declining cyclical conditions and estimated pension yield tax revenues below the estimated normal level.

The structural budget balance in 2009 is estimated to be unchanged compared to the structural budget balance in 2002, *cf. table 5.5*.

Structural Balance (corrected for SP)		Change due to								
Level	Yearly change	Fiscal policy ¹⁾	Work- ing hours	Pension yield taxation	Net interest	North Sea oil and gas	Special items ²⁾	De- mand	Other	
2002	1.1									
2003	1.3	0.2	0.1	0.0	0.0	0.3	0.2	0.0	0.0	-0.4
2004	1.1	-0.2	-1.4	0.0	0.0	0.3	0.2	0.0	0.7	0.3
2005	2.1	1.0	-0.3	0.0	0.1	0.3	0.1	0.0	0.4	0.5
2006	2.3	0.2	-0.5	0.0	0.1	0.3	0.1	-0.1	0.3	0.0
2007	2.4	0.1	0.3	0.0	0.0	0.2	0.1	0.0	0.1	-0.7
2008	2.3	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.1	-0.2
2009	1.1	-1.2	-0.9	0.0	-0.1	0.1	-0.1	0.0	0.1	-0.3
Total	0.0	-2.7	0.0	0.1	1.7	0.6	-0.2	1.5	-0.8	

1) Due to different methods of calculation the fiscal policy effects differ from the effects used in the calculation of the fiscal effect.

2) Special items include among other things various net current and capital transfers.

5.4 Central government finances

The central government budget for 2009 implies a surplus on the current, investment and lending account, i.e. the CIL-account¹, of approx. DKK 4½bn or ¼ per cent of GDP in 2009, cf. table 5.6. The estimated CIL-surplus is thus DKK 58¾bn lower than expected in the August projection.

The CIL-account in 2008 is estimated at DKK 59bn which corresponds to 3½ per cent of GDP. The CIL-surplus is thus downward adjusted by approx. DKK 8¾bn compared to the August projection.

¹ The CIL-account differs from the central government balance in the national accounts with respect to the accruals concept (e.g. taxes), the treatment of financial transactions etc. In addition, some institutions that are part of the central government accounts are not considered part of the central government sector in the national accounts, and some institutions that are not part of the central government accounts are considered part of the central government sector.

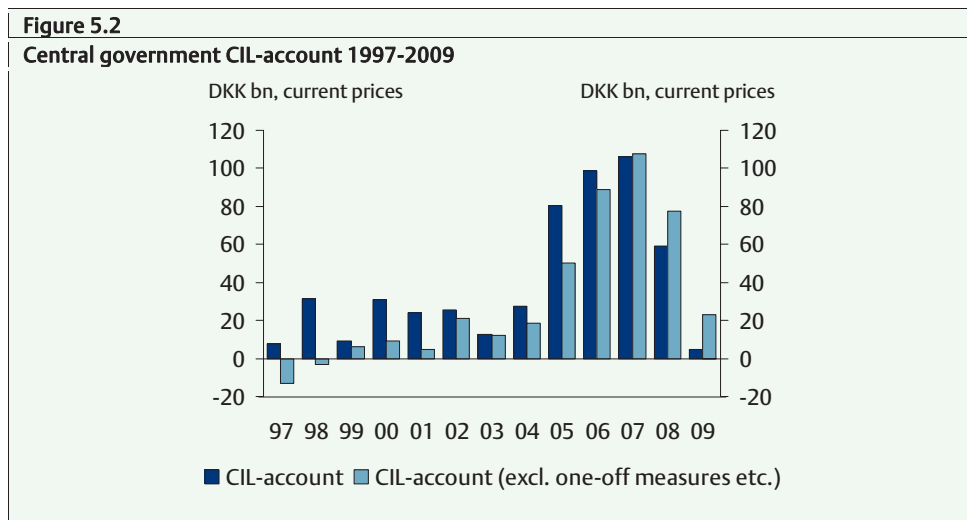
Table 5.6						
CIL-account, 2008-2009						
	2008			August (budget proposal)	2009 Decem- ber (budget)	
	August	December	Diff.			Diff.
DKK bn, current prices						
Total revenues	640.9	630.3	-10.5	669.5	621.6	-47.9
Total expenditures	572.9	571.2	-1.7	606.2	617.1	10.8
CIL-account	68.0	59.1	-8.8	63.3	4.6	-58.7
CIL-account (per cent of GDP)	3.8	3.4	-0.5	3.4	0.3	-3.2

After a period of high CIL-account surpluses a significant reduction is estimated in 2009. Among other things, this is to be seen in connection with declining cyclical conditions as well as declining revenues from the North Sea activities due to lower expected oil prices. The CIL-account is sensitive to oil price changes and fluctuations in financial markets. The pension yield tax is especially sensitive to interest rate and stock market fluctuations. In addition, lower revenues from personal taxes in 2009 are expected due to the tax cuts in 2009.

The downward adjustment of the CIL-account in 2009 is partly due to a downward adjustment of the revenues from the pension yield tax by DKK 15½bn in the light of the recent development in stock prices and the possibility of forwarding tax deductible losses to 2009. In addition, estimated revenues from corporate taxes are downward adjusted by approx. DKK 21½bn in light of the lower oil prices and lowered estimated earnings. Furthermore, estimated revenues from personal taxes are downward adjusted by DKK 5bn in 2009.

The CIL-account is to a varying degree affected by one-off measures from year to year, *cf. figure 5.2*.

Excluding one-off measures the CIL-account surplus is estimated at approx. DKK 77½bn in 2008 and DKK 23¼bn in 2009.

In 2008 and 2009 the corrected CIL-surpluses are higher than actual surpluses owing primarily to extraordinarily low revenues from the pension yield tax in 2008 and 2009.

5.5 Central government financing requirement and debt

Central government debt measured as a percentage of GDP is estimated to decrease by 3.0 percentage points from 2007 to 2008 and by another 0.1 percentage points in 2009, *cf. table 5.7*.

From 2001 to 2009 the total decrease in central government debt is estimated at approx. 27.0 percentage points. Adjusted for relending the decrease in central government debt is estimated at 28.2 percentage points.

Table 5.7

Central government debt, 2001-2009

	2001	2007	2008	2009	Diff. 2001- 09
End of year, nominal value					
Central government debt, DKK bn	514.1	246.4	204.3	207.2	-306.8
Relending to infrastructure entities etc. ¹⁾	5.8	26.4	28.4	29.3	23.6
Central government debt, adjusted for relending	508.3	220.0	175.9	177.9	-330.4
Central government debt, per cent of GDP	38.5	14.6	11.6	11.5	-27.0
Central government debt, adjusted for relending, per cent of GDP	38.1	13.0	10.0	9.9	-28.2

1) Relending to Udviklingselskabet By og Havn I/S, A/S Storebælt and A/S Øresund.

Measured in nominal terms the central government debt is expected to decrease by DKK 42.0bn from DKK 246.4bn in 2007 to DKK 204.3bn in 2008. In 2009 the central government debt is estimated to increase by DKK 2.9bn to DKK 207.2bn. From 2007 to 2009 the central government debt is thus expected to decrease by a total of DKK 39.1bn.

The expected surplus on the CIL-account is higher than the debt reductions, and the difference is due to cash flows, relending to government guaranteed infrastructure entities, bond price fluctuations and other technical issues.

In 2008 the increase in liquidity, measured as the net balance, is estimated at DKK 39.0bn, *cf. table 5.8*. Compared to the August projection this is a downward adjustment of DKK 10.9bn in 2008 in light of a lower estimate for the CIL-account, a lower than expected amount of total relending and smaller differences between posted revenues and expenditures and cash flow. The net balance in 2009 is estimated at DKK 0.2bn.

Table 5.8
CIL-account and net financing requirement, 2007-2009

	2007		2008		2009	
	Final	August	December	August (Budget proposal)	December (budget)	
DKK bn						
CIL-account	106.2	68.0	59.1	63.3	4.6	
Total relending ¹⁾	-8.5	-12.8	-15.5	-5.8	-4.7	
Differences between posted revenues and expenditures and cash flow	-14.9	-5.2	-4.7	-1.9	0.3	
Net financing requirement (-net balance)	-82.8	-49.9	-39.0	-55.6	-0.2	

1) Including relending to infrastructure entities.

The central government debt policy has been significantly altered since the August projection, *cf. table 5.9*. To improve risk-hedging possibilities in DKK for the Danish pension fund-sector, a series of 30-year T-bonds was issued on November 11 2008. In addition, foreign due payments are due to the illiquid swap-markets financed by issuing in foreign currencies. Proceeds from the central government debt issuance are placed in the central government account in the Danish Central Bank. Thus, movements on the central government account reflect the central government borrowing requirement in 2008.

Furthermore, as part of the central government debt policy, the regulation governing the Social Pension Fund has been adjusted to further allow for central government investments in among others things mortgage-backed bonds through the Social Pension Fund. The purpose of the regulatory adjustment is to allow the central govern-

ment to hedge interest rate risk related to the financing of social houses. In December 2008 the fund is expected to increase its portfolio of short-term mortgage-backed bonds by approx. DKK 27bn equivalent to the need for refinancing social houses, in which the central government bears the interest rate risk. By borrowing and investing in the same bonds the central government's interest rate risk is hedged, i.e. interest rate expenses are covered by interest rates revenues.

Table 5.9**Gross financing requirement and state borrowing, 2007-2009**

	2007		2008		2009	
	Final	August	December	August (Budget proposal)	December (budget)	
DKK bn						
Net financing requirement (-net balance)	-82.8	-49.9	-39.0	-55.6	-0.2	
- Redemption of central government debt ¹⁾	79.2	101.7	74.5	96.9	131.9	
Gross financing requirement	-3.6	51.8	35.5	41.4	131.7	
- Payments from/to the central government in currency swaps	16.2	28.7	6.4	28.2	7.7	
- Drawing on the central government's account in Danmarks Nationalbank	-16.7	23.0	-122.5	-17.0	63.7	
Borrowing requirement²⁾	-3.1	0.0	151.6	30.1	60.4	

1) Long term debt, i.e. debt with initial maturities than are longer than 1 year incl. payments from the central government in currency-swaps.

2) Domestic and foreign borrowing requirements.

Annex 1

Table 1									
General government finances, 2007-2009									
	2007			2008			2009		
	Aug.	Dec.	Diff.	Aug.	Dec.	Diff.	Aug.	Dec.	Diff.
DKK bn, current prices									
Public consumption	438.8	438.8	0.0	460.2	460.2	0.0	485.2	485.9	0.7
Income transfers	257.6	257.7	0.0	262.0	262.6	0.6	274.0	275.1	1.1
Investment	29.9	29.3	-0.6	31.2	31.8	0.6	32.0	32.9	0.9
Interest expenditure	33.9	34.0	0.1	30.9	29.8	-1.1	29.1	35.4	6.3
Subsidies	38.0	38.3	0.3	40.4	38.8	-1.6	41.7	42.0	0.2
Other expenditures ¹⁾	47.8	46.5	-1.3	59.2	58.5	-0.7	51.8	51.7	-0.1
Total expenditure	846.0	844.5	-1.5	883.8	881.7	-2.2	913.8	923.0	9.1
Personal income taxes ²⁾	365.4	361.2	-4.1	368.1	369.8	1.7	364.2	364.9	0.7
Labour market Contributions	76.3	76.0	-0.3	79.9	79.9	0.0	82.9	82.5	-0.4
Corporate taxes	61.7	61.0	-0.6	68.3	58.4	-10.0	66.1	43.8	-22.3
Pension yield taxation	6.6	4.5	-2.1	0.1	0.1	0.0	17.4	1.6	-15.8
VAT	176.4	176.1	-0.2	183.4	181.3	-2.1	188.2	185.3	-2.9
Vehicle registration tax	24.9	24.9	0.0	23.5	22.2	-1.3	22.9	21.3	-1.7
Other duties	99.3	99.3	0.0	102.9	102.1	-0.8	104.4	102.7	-1.7
Other taxes ³⁾	16.8	16.8	0.0	17.3	17.3	-0.1	17.9	17.9	-0.1
Interest revenues	24.2	24.3	0.1	25.0	24.7	-0.3	24.9	27.4	2.5
Gross operating surplus	29.5	30.4	0.9	29.9	30.4	0.5	30.5	31.0	0.5
Other revenues ⁴⁾	46.1	45.0	-1.0	49.8	47.7	-2.2	50.3	44.4	-5.8
Total revenue	927.2	919.7	-7.5	948.4	933.9	-14.5	969.7	922.7	-47.0
General government budget balance	81.1	75.1	-6.0	64.5	52.2	-12.3	55.8	-0.3	-56.1
Net interest Expenditure	9.6	9.7	0.1	5.8	5.1	-0.8	4.2	8.0	3.7
General government primary balance⁵⁾	90.8	84.8	-6.0	70.3	57.2	-13.1	60.1	7.7	-52.4
Note: The specification of total public expenditures and revenues deviates from the specification from Statistics Denmark. Total public expenditures reflect public consumption, which includes revenues from sales and calculated depreciation expenditure, and total revenues include calculated depreciation. The specification of public expenditure from Statistics Denmark does not include public sales, which are included in total revenues, and calculated depreciation is not included in public expenditures and revenues in the specification from Statistics Denmark.									
1) Other expenditures include capital transfers, transfers to the Faroe Islands and Greenland and Danish EU-contributions.									
2) Personal income taxes include withholding taxes, tax on imputed income from owner occupied dwellings, specific taxes from households, tax on estates of deceased persons and other personal taxes.									
3) Other taxes include social security contributions (labour market supplementary pension scheme contributions, unemployment insurance contributions and early retirement contributions).									
4) Other revenues include profits from public enterprises, current and capital transfers from other domestic sectors and EU, and imputed (calculated) revenues such as contributions to civil servants' earned pension.									
5) The general government primary balance states the balance of the general government finances before net interest expenditures.									

Annex 2

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Diff. 2003- 2010
Per cent of GDP									
Public consumption	26.5	26.5	26.0	25.9	26.0	26.2	27.0	27.2	0.7
Income transfers	17.4	17.1	16.5	15.6	15.3	15.0	15.3	15.8	-1.6
Investment	1.6	1.8	1.8	2.0	1.7	1.8	1.8	1.9	0.3
Interest expenditure	3.4	3.1	2.6	2.2	2.0	1.7	2.0	1.9	-1.6
Other expenditure	5.2	5.2	5.0	5.0	5.0	5.5	5.2	6.0	0.7
Expenditure burden¹⁾	54.2	53.7	51.9	50.7	50.0	50.2	51.2	52.8	-1.4
Personal income taxes	21.8	21.2	21.2	21.1	21.4	21.1	20.3	20.2	-1.6
Labour market Contributions	4.4	4.4	4.4	4.4	4.5	4.6	4.6	4.6	0.1
Pension yield taxation	0.4	1.6	2.4	0.8	0.3	0.0	0.1	0.6	0.1
Corporate taxes	2.9	3.2	3.9	4.4	3.6	3.3	2.4	2.6	-0.3
Value added tax	9.6	9.8	10.1	10.3	10.4	10.3	10.3	10.2	0.6
Other duties	7.8	7.8	7.9	7.8	7.6	7.3	7.1	7.0	-0.8
Other taxes	1.2	1.2	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	-0.2
Tax burden	48.1	49.2	51.0	49.8	48.8	47.6	45.7	46.1	-2.0
Interest revenue	1.5	1.5	1.3	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5	0.0
Other non-tax revenue	4.6	5.1	4.8	4.8	4.5	4.4	4.2	4.2	-0.5
Tariffs etc. to the EU	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1
Revenue burden¹⁾	54.1	55.6	56.9	55.7	54.5	53.2	51.2	51.5	-2.5
1)	The specification of total public expenditures and revenues deviates from the specification from Statistics Denmark. Total public expenditures reflect public consumption which includes revenues from sales and calculated depreciation expenditure, and total revenues include calculated depreciation. The specification of public expenditure from Statistics Denmark does not include public sales which are included in total revenues, and calculated depreciation is not included in public expenditures and revenues in the specification from Statistics Denmark. Thus, the expenditure and revenue burden differ from the ascertained burdens based on the specifications according to Statistics Denmark.								

Bilag 1

Bilag 1	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2009	
Mia. kr. (årets priser)	
Fremrykning af selskabsskat, a conto-ordning	8,9
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-0,3
Korrektion vedr. afregning i 1999 af indkomstskat til kommunerne for 1997	0,1
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1995	-2,4
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	0,2
Afregning af feriepenge	4,7
Feriefondens renteindtægter	0,1
Fremrykning af kildeskatteafregning	8,8
Aktiesalg, EKR Kreditforsikring	0,3
Etablering af Statens Ejendomsselskab	0,2
1997 i alt	20,7
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	1,6
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-1,2
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1996	-1,3
Korrektion vedr. afregning i 2000 af indkomstskat til kommunerne for 1998	0,1
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	1,0
Scandlines	0,5
Salg af aktier i TeleDanmark	30,9
Omlægning af statslige aktiver	1,9
Harmoniseret afregning af lønsumsafgift	0,7
Betalingsregler for elafgift (inkl. momseffekt)	0,5
1998 i alt	34,7
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	5,2
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-1,9
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1997	-0,1
Korrektion vedr. afregning i 2001 af indkomstskat til kommunerne for 1999	0,1
Korrektion vedr. afregning i 2001 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 1999	-0,3
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	0,2
Aftale med Naturgas Syd og DONG	-1,4
Kapitalindsud i COMBUS	-0,3
Acontoindbetaling vedr. Dansk Tipstjeneste	0,7
Salg af statslige aktiver	1,3
Pinsepakken	-0,7
1999 i alt	2,9

Bilag 1	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2009	
Mia. kr. (årets priser)	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	2,7
Selskabsskat	-3,4
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	1,9
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1998	1,3
Korrektion vedr. afregning i 2002 af personskat mv. til kommunerne for 2000	2,8
Korrektion vedr. afregning i 2002 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 2000	0,8
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	-0,9
Pinsepakken	0,8
Overdragelse af statshavne	-0,7
Kapitaludtræk fra Post Danmark	0,3
Ekstraordinær indfrielse af saneringslån (Københavns kommune)	0,5
Ekstraordinært udbytte fra PostDanmark og DSB	0,2
Frivillige indbetalinger af personskat	0,4
Opløsning af Dansk Eksportfinansieringsfond	0,2
Omlægning af kredittider for moms (inkl. afledt effekt på andre afgifter)	12,4
Omlægning af kredittider for vandafgiften	0,2
Afvikling af ejendomsselskabet TOR I/S	-1,0
Ændring af procentgodtgørelse	0,5
Kraftvarmeværkers efterbetaling	0,3
Overførsel fra Hypotekbankens reserver	1,0
Salg af aktier i Københavns Lufthavn	0,9
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,2
2000 i alt	21,5
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-11,8
Selskabsskat	7,9
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	0,7
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1999	-0,1
Afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 1999	-0,3
Korrektion vedr. afregning i 2004 af personskat mv. til kommunerne for 2001	2,1
Korrektion vedr. afregning i 2003 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 2001	0,1
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	-0,7
Ekstraordinært aktieudbytte fra DONG m.fl.	1,0
Stramning af momskredittider for store virksomheder	14,4
Afskaffelse af importmoms	-1,9
Omlægning af momskredittider for landbrug (inkl. afledt effekt på andre afgifter)	0,5
Stramning af kredittid for lønsumsafgift	0,3
Pinsepakken	1,1
Frivillige skatteindbetalinger	6,3
Fastfrysning af personfradrag/nedsættelse af A-kassekontingent	-1,2
Ekstraordinært bidrag til EU sfa. omlægning af kredittider for moms i 2000	-0,5
Overdragelse af statshavne	-0,1
Ændret beskatning af husdyrbesætninger	0,4
Naturgas Sjællands overgang til DONG	-0,2
UMTS-licenser – ekstraordinær indtægt i 2001 i forhold til den årlige indtægt 10 år frem	0,7
Indbetaling fra DTU m.fl. vedr. overgang til selveje	1,8
Tilbagebetaling af kantineoms	-0,3
Statens forsknings- og uddannelsesbygninger	-0,6
Afregning vedr. told og landbrugsafgifter til EU (refusion af opkrævningsomkostninger)	-0,4
2001 i alt	19,2

Bilag 1	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2009	
Mia. kr. (årets priser)	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-12,6
Selskabsskat	3,2
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-1,8
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2000	-2,8
Afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 2000	-0,8
Korrektion vedr. afregning i 2005 af personskat mv. til kommunerne for 2002	-0,2
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	1,1
Pinsepakke	0,8
Ekstraordinært bidrag til EU som følge af omlægning af kredittider for moms i 2001	-0,4
Fastfrysning af personfradrag/nedsættelse af A-kassekontingent	1,2
EU-formandskab	-0,8
Stramning af kredittider for A-skat og arbejdsmarkedsbidrag	14,8
Tilbagebetaling af kantineoms	-0,5
Omlægning af statslige aktiver	0,7
Konkurrenceevnepakke, lempelse af kredittid for mellemstore virksomheder	-1,5
Mindreforbrug som følge af reduktion af videreførte midler	0,5
Regeringsinitiativer i forbindelse med FL02 og 100-dages programmet	0,2
Ekstraordinært låneafdrag fra DONG	0,5
Mindreudgift vedr. tjenestemandspensioner	1,6
Statens forsknings- og uddannelsesbygninger	0,9
Afregning vedr. told og landbrugsafgifter til EU (refusion af opkrævningsomkostninger)	0,4
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,4
2002 i alt	4,7
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-5,9
Selskabsskat	7,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-6,0
Afregning af indkomstskat mv. til kommunerne for indkomståret 2000	-0,3
Afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 2001	-0,1
Korrektion vedr. afregning i 2006 af personskat mv. til kommunerne for 2003	-2,1
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	1,8
Modregning af regeringsinitiativer i forbindelse med FL02 og 100-dages programmet	-0,2
Ekstraordinært udbytte fra DSB	0,2
Omlægning af statslige aktiver	1,0
En afregningskonto	3,5
DONG ekstraordinært afdrag af lån	0,4
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,3
Supplerende engangsydelse til folkepensionister	-0,4
Grænsehandel	-0,3
Medarbejderaktieordninger, jf. Coloplast-dommen	-1,0
Tabt landsretskendelse vedr. momsopgørelse fra selvejende institutioner	-0,1
Tilbagebetaling af kantineoms	-0,1
Tilkendt erstatning i Wanadoo-sagen	0,1
Ejendomssalg på ministerområder	0,1
Indtægt fra salg af radio-sendetilladelser (P5 og P6)	0,1
Teknisk omlægning vedr. SES, kontorejendomme	0,2
Førtidig indfrielse af udviklingslån (Indien)	0,5
Ekstraordinær tilbagebetaling af EU-bidrag for 2003	0,6
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,5
2003 i alt	0,4

Bilag 1	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2009	
Mia. kr. (årets priser)	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	10,7
Selskabsskat	-2,0
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-2,4
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2001	-2,1
Udlodninger fra IØ og IFU samt afvikling af investeringsfonden for vækstmarkeder	1,4
Tabt landsretskendelse vedr. momsopgørelse fra selvejende institutioner	-0,1
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,5
Ekstra bevilling til udbetaling af overarbejde	-0,1
Aftale vedrørende DUC's olie- og gasindvinding	2,0
Køb af Gastra A/S	-1,1
Aktieudbytte fra Dong A/S	1,1
Ekstraordinært udbytte fra DSB	0,1
Overdragelse af statens aktiepost i Orange Holding	0,1
Tilbagebetaling af statsstøtte	1,1
Rekapitalisering af TV2/Danmark	-0,8
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,7
2004 i alt	9,1
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	21,4
Selskabsskat	0,6
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	2,6
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2002	0,2
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	-1,4
Køb og salg af bygninger og grunde mv.	0,1
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	2,2
Stiftertilgodehavende i Københavns Havn	0,7
Udbetalinger af opsårede midler til universiteterne	-0,8
Salg af Statens Bilinspektion	0,5
Salg af Gastra A/S	1,1
Salg af statens aktier i Bella Center A/S	0,1
Ekstraordinære udbytter under § 28	0,8
Salg af aktier i Post Danmark	1,4
Indfrielse af statslån til institutioner under § 20	0,6
Engangsudgifter ifm. overdragelse af skatteligningen til staten	-0,5
Kapitalindsud i Bornholmstrafikken A/S	-0,2
Indtægter for omlægning af Danmarks Skibskreditfond	0,4
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,4
2005 i alt	30,2
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	4,6
Selskabsskat	-1,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	8,1
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2003	2,1
Omlægning af den kommunale momsudligningsordning	-5,9
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,1
Udlodninger fra IØ og IFU	0,3
Ekstraordinære udbytter under § 28	0,7
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	1,6
2006 i alt	10,2

Bilag 1	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2009	
Mia. kr. (årets priser)	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-13,0
Selskabsskat	-1,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	2,8
Omlægning af statslige aktiver	0,1
Udlodninger fra IØ og IFU	0,6
Ekstraordinære udbytter under § 28	0,6
Et-årige puljer	-0,3
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	1,6
Kompensation fra Esbjerg kommune sfa., at staten overtager opgaver vedr. Esbjerg havn	0,2
Salg af Scandlines	5,7
2007 i alt	-3,1
Korrektion vedr. pensionsafkastskat, inkl. kompensation for indeksobligationer	-30,1
Selskabsskat	1,3
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	10,8
Udlodninger fra IØ og IFU	0,9
Salg af ejendomme og grunde	0,2
Ekstraordinære udbytter under § 28	0,4
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,5
Midlertidig obligatorisk opsparing på 1 pct. af de statslige driftsrammer	0,8
Efterbetalt efterløn	-0,6
Kapitalindsud i Danmarks Grundforskningsfond	-3,0
Udskydelser af statslige projekter og udgifter	0,5
2008 i alt	-18,3
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-14,7
Selskabsskat	1,8
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-3,9
Omlægning af statslige aktiver	2,0
Udlodninger fra IØ og IFU	0,4
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,4
Midlertidig obligatorisk opsparing på 1 pct. af de statslige driftsrammer	-0,9
Nedlæggelse af Fiskeribanken	0,2
Et-årige puljer	-1,0
Tilsagn vedr. nedlukning af aktiviteter i Nordsøen	-3,0
Udskydelser af statslige projekter og udgifter	-0,1
2009 i alt	-18,7

Bilag 2

Bilag 2 Offentlige finanser, 2007-2009									
	2007			2008			2009		
	Aug.	Dec.	Ændr.	Aug.	Dec.	Ændr.	Aug.	Dec.	Ændr.
Mia. kr., løbende priser									
Forbrug	438,8	438,8	0,0	460,2	460,2	0,0	485,2	485,9	0,7
Overførsler	257,6	257,7	0,0	262,0	262,6	0,6	274,0	275,1	1,1
Investeringer	29,9	29,3	-0,6	31,2	31,8	0,6	32,0	32,9	0,9
Renteudgifter	33,9	34,0	0,1	30,9	29,8	-1,1	29,1	35,4	6,3
Subsidier	38,0	38,3	0,3	40,4	38,8	-1,6	41,7	42,0	0,2
Øvrige udgifter ¹⁾	47,8	46,5	-1,3	59,2	58,5	-0,7	51,8	51,7	-0,1
Udgifter i alt²⁾	846,0	844,5	-1,5	883,8	881,7	-2,2	913,8	923,0	9,1
Personskatter mv. ³⁾	365,4	361,2	-4,1	368,1	369,8	1,7	364,2	364,9	0,7
Arbejdsmarkedsbidrag	76,3	76,0	-0,3	79,9	79,9	0,0	82,9	82,5	-0,4
Selskabsskatter	61,7	61,0	-0,6	68,3	58,4	-10,0	66,1	43,8	-22,3
Pensionsafkastskat	6,6	4,5	-2,1	0,1	0,1	0,0	17,4	1,6	-15,8
Moms	176,4	176,1	-0,2	183,4	181,3	-2,1	188,2	185,3	-2,9
Registreringsafgift	24,9	24,9	0,0	23,5	22,2	-1,3	22,9	21,3	-1,7
Øvrige indirekte skatter	99,3	99,3	0,0	102,9	102,1	-0,8	104,4	102,7	-1,7
A-kassebidrag mv. ⁴⁾	16,8	16,8	0,0	17,3	17,3	-0,1	17,9	17,9	-0,1
Renteindtægter	24,2	24,3	0,1	25,0	24,7	-0,3	24,9	27,4	2,5
Bruttorestindkomst	29,5	30,4	0,9	29,9	30,4	0,5	30,5	31,0	0,5
Øvrige indtægter ⁵⁾	46,1	45,0	-1,0	49,8	47,7	-2,2	50,3	44,4	-5,8
Indtægter i alt²⁾	927,2	919,7	-7,5	948,4	933,9	-14,5	969,7	922,7	-47,0
Offentlig saldo	81,1	75,1	-6,0	64,5	52,2	-12,3	55,8	-0,3	-56,1
Renter, netto	9,6	9,7	0,1	5,8	5,1	-0,8	4,2	8,0	3,7
Offentlig primær saldo ⁶⁾	90,8	84,8	-6,0	70,3	57,2	-13,1	60,1	7,7	-52,4

1) Øvrige udgifter indeholder blandt andet kapitaloverførsler, overførsler til Færøerne og Grønland samt bidrag til EU's budget.

2) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen. På den baggrund afviger udgifts- og indtægtsstrykket definatorisk fra opgjorte tryk, der er baseret på Danmarks Statistiks opgørelser.

3) Personskatter mv. indeholder: Kildeskatte, ejendomsværdiskat, vægtafgift fra husholdninger, bo- og gaveafgift samt andre personlige skatter.

4) Bidrag til sociale ordninger (A-kassebidrag, efterlønsbidrag mv.).

5) Øvrige indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer og EU samt imputerede (beregnete) indtægter i form af bidrag til tjenestemandspensioner.

6) Den primære saldo angiver stillingen på de offentlige finanser for nettorenteudgifter.

www.fm.dk